

Perspectiefnota 2019

Zoetermeer, 22 mei 2018

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Financieel perspectief	4
3. Toelichting per programma	8
Programma 1. Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie	8
Programma 2. Samen leven en ondersteunen	12
Programma 3. Leefbaarheid, duurzaam en groen	16
Programma 4. Vrije tijd.....	22
Programma 5. Veiligheid.....	24
Programma 6. Dienstverlening en samenspraak	26
Programma 7. Inrichting van de stad	28
Overzicht Overhead.....	31
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	33

Bijlagen

1. Samenvatting Eerste Tussenbericht 2018
2. Toelichting loon- en prijsstijging
3. Resultaatbestemming jaarrekening 2017
4. Rapportage Sociaal Domein 2018-01

1. Inleiding

De Perspectiefnota 2019 (PN) schetst op hoofdlijnen het financieel perspectief voor 2019 en de volgende jaren. Ook worden de afwijkingen over het lopende begrotingsjaar 2018 in de PN opgenomen: het Eerste Tussenbericht. Er is sprake van een bijzondere situatie vanwege het verkiezingsjaar. Op dit moment is het collegeprogramma met het beleidsperspectief voor de komende jaren nog niet bekend.

Het zwaartepunt van de perspectiefnota ligt daarom dit jaar op het financiële beeld. Het gaat met name om de financiële gevolgen van niet te beïnvloeden onderwerpen. Voorstellen voor het nieuwe beleid voor de komende jaren komen tot uiting in het collegeprogramma.

De Perspectiefnota 2019 vormt samen met het collegeprogramma de input voor het voorjaarsdebat. De inhoudelijke voorstellen in het collegeprogramma en het financieel perspectief opgenomen in de Perspectiefnota 2019 bieden de raad handvatten om in het voorjaarsdebat nader richting te geven. Ook kan de raad aandacht voor specifieke onderwerpen vragen.

De gevolgen van de meicirculaire zijn niet in de Perspectiefnota 2019 verwerkt. Op dit moment is nog geen betrouwbare inschatting te geven over de gevolgen van deze circulaire voor onze gemeente. Via een afzonderlijke memo wordt de raad hierover voor het voorjaarsdebat geïnformeerd.

De uitkomsten van het voorjaarsdebat zijn de basis voor het samenstellen van de Programmabegroting 2019 – 2022.

Leeswijzer

Na de inleiding volgt in hoofdstuk 2 het financieel perspectief voor de komende jaren op hoofdlijnen. Ook komt de ontwikkeling van lonen en prijzen aan de orde. Andere onderwerpen zijn een voorstel voor de resultaatbestemming van de jaarrekening en een overzicht van de ontwikkeling van de reserves.

Hoofdstuk 3 geeft per programma op postniveau een toelichting op de ontwikkeling van het financieel perspectief. In principe kent elk programma de volgende inrichting. Allereerst wordt schematisch de doelenboom getoond met op het hoogste niveau het te bereiken maatschappelijk effect. Daaronder volgen de te realiseren doelen en de effectindicatoren (= meefactoren).

In aansluiting op de doelenboom volgt een financiële tabel en een korte toelichting op de gepresenteerde onderwerpen (op postniveau) met een indeling in:

- raadsvoorstellen in voorbereiding;
- financiële ontwikkelingen bestaand beleid. Naast de leereffecten jaarrekening gaat het om afwijkingen van het lopend begrotingsjaar (Eerste Tussenbericht);
- onvermijdelijke ontwikkelingen die in principe buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen.

Het uiteindelijke saldo geeft aan wat de financiële gevolgen zijn voor het betreffende programma ten opzichte van de programmabegroting 2018 – 2021. Dit wordt weergegeven als de *totale wijziging saldo programma*.

Indien van toepassing worden aan het eind van een programma ook de technische begrotingswijzigingen vermeld.

Tot slot zijn vier bijlagen bijgevoegd:

1. Samenvatting Eerste Tussenbericht 2018
2. Toelichting loon- en prijsstijging
3. Resultaatbestemming jaarrekening 2017
4. Rapportage Sociaal Domein 2018-01

2. Financieel perspectief

In november 2017 is een materieel sluitende meerjarenbegroting 2018 (-2021) vastgesteld. Sindsdien zijn door de raad aanvullende begrotingsbesluiten genomen en is sprake van ontwikkelingen die de financiële situatie van de gemeente beïnvloeden. In dit hoofdstuk volgt een kort overzicht van de financiële situatie van de exploitatie van de meerjarenbegroting bij ongewijzigd beleid en exogene omstandigheden. Ook wordt ingegaan op de gehanteerde uitgangspunten voor loon- en prijsstijging en op voorstellen voor verwerking van het rekeningresultaat van 2017, en de ontwikkeling van de beschikbare vrije reservemiddelen.

Op hoofdlijn is sprake van het volgende financieel perspectief.

Tabel 2.1 Samenvatting financieel perspectief op hoofdlijn

* € 1.000

Omschrijving	2018	MJB 2019-2022				doorkijk		
		2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo (meerjaren)begroting 2018-2021	-2.631	4.768	5.914	4.490	2.674	2.341	507	-1.081
Raadsbesluiten tot en met 14 mei	892	633	87	119	493	493	493	493
Wijziging Eerste Tussenbericht								
-financiële ontwikkelingen bestaand beleid	-1.589	-3.454	-2.687	-2.693	-2.612	-2.612	-2.612	-2.612
-onvermijdelijke ontwikkelingen	253	2.217	2.921	3.773	5.580	5.276	4.935	6.091
Wijziging Eerste Tussenbericht	-1.337	-1.237	234	1.080	2.968	2.664	2.323	3.479
Raadsbesluiten in voorbereiding	409	40	-105	-130	-308	-179	-3	-769
Uitwerking collegeprogramma	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Bijgesteld financieel perspectief	-2.666	4.204	6.130	5.559	5.827	5.319	3.320	2.122

In tabel 2.1 is het financieel perspectief weergegeven met als startpunt de in november 2017 vastgestelde meerjarenbegroting. Vervolgens zijn de budgettaire gevolgen van de raadsbesluiten tot en met 14 mei 2018 opgenomen.

De wijzigingen Eerste Tussenbericht en raadsbesluiten in voorbereiding zijn per programma op postniveau in hoofdstuk 3 toegelicht.

Het bijgesteld financieel perspectief 2018 van € 2.666.000 (negatief) wordt gedekt door een beroep op de reserve vrij inzetbaar (zie tabel 2.3). Het in tabel 2.1 aangegeven positieve resultaat 2019 (€ 4.204.000) en verder zal nog wijzigen als gevolg van het in voorbereiding zijnde collegeprogramma.

Bijlage 1 geeft een samenvatting van het Eerste Tussenbericht 2018 (1^e TB).

Loon- en prijsstijging

De gevolgen voor loon- en prijsstijging ten opzichte van de begroting 2018 worden als volgt in de programma's van de begroting 2019 verwerkt.

	2019	vanaf 2020
Prijsstijging		
- lasten	0,90%	2,00%
- baten	2,90%	2,00%
Loonstijging	3,15%	2,00%

Bijlage 2 geeft een toelichting op de onderbouwing van de percentages.

Bestemming resultaat jaarrekening 2017

Het rekeningresultaat 2017 bedraagt € 2,850 mln. positief. Dit bedrag wordt voor € 1,74 mln. positief beïnvloed door projecten die in 2017 niet volledig zijn afgerond en waarvan het vervolg in de jaren 2018 en verder is voorzien. Daarnaast is in december 2017 € 50.000 ontvangen voor het programma Next Generation Woonwijken, dat via de Metropoolregio Den Haag Rotterdam zal worden uitgevoerd.

Voorgesteld wordt om van het rekeningresultaat voor een bedrag van € 1.333.000 aan budgetten over te hevelen naar 2018, € 300.000 naar 2019 en € 107.000 naar 2020. In totaal betreft het € 1.740.000 aan budgetoverhevelingen.

Verder is het voorstel om € 50.000 beschikbaar te stellen voor het programma Next Generation Woonwijken.

Van het restant rekeningresultaat van € 1,060 mln. wordt voorgesteld 50% toe te voegen aan de Vrij inzetbare reserve en 50% toe te voegen aan de Reserve investeringsfonds.

Zie onderstaande tabel.

		Bedrag in €
Saldo jaarrekening		2.850.287
Budgetoverhevelingen		-1.740.000
Resultaatbestemming		<u>-50.000</u>
Saldo jaarrekening netto		1.060.287
waarvan 50% storting Vrij inzetbare reserve		530.144
waarvan 50% storting Reserve investeringsfonds 2030		530.144

Een nadere toelichting op de bedragen is opgenomen in bijlage 3.

Ontwikkelingen reserves

Reserve Investeringsfonds 2030

Tabel 2.2 Reserve Investeringsfonds 2030

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022	bedragen * € 1.000	
						2023 t/m 2026	
A. Stand 1 januari	23.696	20.141	22.382	24.163	24.612		24.043
B. Besluiten							
1 Raadsbesluiten t/m 14-5-2018	-3.422	350	350	350	350		1.400
2 Herfaseringen bij perspectiefnota 2019	-764						
3 Resultaatbestemming 2017	530						
C. Winstafdrachten							
1 Te realiseren winstafdrachten grondexploitaties	2.070	1.466	1.236	570	61		387
2 Overloop reserve financiële positie grondexploitatie	2.070	1.465	1.235	569	60		386
3 Te realiseren winstafdrachten deelnemingen							pm
D. Reserveringen vanuit eerdere besluitvorming							
1 Afwikkeling kredieten voorgaande jaren	-666						
2 Afwikkelingen en herfasering mobiliteitsprojecten	-250						
3 Ontwikkeling Sleutelprojecten	-860						
4 Project Schaalsprong 2019/2022		-1.040	-1.040	-1.040	-1.040		
5 Wijkontwikkeling	-138						
6 Stimuleringsregeling woonservicezones	-462						
7 Jongerenwoningen	-163						
E. Nieuwe ontwikkelingen							
1 Verkoop Markt 10			pm				
2 Cadenza 2 (nav herziening grex 31-12-2017)	pm						
3 Extra kosten Schaalsprong PN 2019	-1.500						
F. Nieuw beleid programmabegroting 2019-2022							
	pm						
Stand 31/12 Reserve Investeringsfonds 2030	20.141	22.382	24.163	24.612	24.043		26.216
Totaal aan winstafdrachten cumulatief	4.140	7.071	9.542	10.681	10.802		11.575
Stand 31/12 Reserve Investeringsfonds 2030 (excl nog af te dragen resultaat grex)	16.001	15.311	14.621	13.931	13.241		14.641

De Reserve investeringsfonds 2030 (Rif) wordt gevoed met de - in omvang en tijd eindige - positieve resultaten uit de grondexploitaties.

Daarnaast wordt van een eventueel positief rekeningresultaat in principe 50% afgedragen aan het investeringsfonds en is in de exploitatiebegroting een jaarlijkse storting van € 350.000 opgenomen.

A. is de beginstand van de reserve per 1 januari van het lopende jaar. Daarin zijn alle mutaties van het jaar 2017 verwerkt met uitzondering van de resultaatbestemming, waarover in de Perspectiefnota 2019 besloten wordt.

Onder B. staat de uitwerking van reeds genomen besluiten (B.1) of van de bij de Perspectiefnota 2019 geformuleerde besluiten. B.2 betreft herfaseringen, B.3 volgt uit de besluitvorming over het rekeningresultaat 2017. Van het rekeningresultaat van € 2,85 mln. is € 1.740.000 besteed aan budgetoverhevelingen en € 50.000 aan een resultaatbestemmingsvoorstel. Van het restant vloeit 50% naar de Rif.

In het verloop van het saldo Rif is rekening gehouden met de verwachte afdrachten uit de grondexploitaties. De feitelijke aanwending van deze bedragen is pas mogelijk, nadat deze positieve resultaten in de jaarrekening ook daadwerkelijk zijn gerealiseerd. De verwachte afdrachten vanaf 2018 staan onder C. Het betreft 50% van de gerealiseerde winst.

De andere helft van de winst gaat naar de Reserve financiële positie grondbedrijf (FIPO) ter afdekking van eventuele risico's uit de grondexploitaties. Omdat de FIPO van voldoende omvang is en het maximum heeft bereikt, wordt de winst gestort in de Rif.

Onder D. zijn reserveringen vanuit eerdere besluitvorming opgenomen. Voor de aanwending zullen nog raadsvoorstellen worden gemaakt waarin de raad om besluit zal worden gevraagd. D1 betreft het overhevelen van kredieten waaraan besluitvorming ten grondslag ligt en waarvan de aanwending later plaatsvindt dan voorzien.

Onder E. staan nieuwe ontwikkelingen met financiële gevolgen voor de Rif waarvan de omvang nog niet bekend is. Voor de sloop van Markt 10, E.1, is een beroep gedaan op de Rif. Bij een positief verkoopresultaat vloeit dit deel terug naar de Rif. De raad heeft in 2017 een amendement aangenomen met aanvullende wensen voor het realiseren van jongerenwoningen in Cadenza 2. Er worden verschillende varianten uitgewerkt, die mogelijk tot meerkosten leiden. E.3 is een reservering voor extra kosten voor de Schaalsprong in deze perspectiefnota.

De beleidsvoorstellen uit het collegeprogramma staan onder F. en zijn als pm-post opgenomen. De besluitvorming over het collegeprogramma doorloopt een apart traject en de gevolgen van collegeprogramma en perspectiefnota worden samen verwerkt in de programmabegroting van komend najaar.

Reserve vrij inzetbaar

De onderstaande tabel toont de bijgewerkte stand van de reserve vrij inzetbaar.

Tabel 2.3 Reserve vrij inzetbaar

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
Stand per 1 januari	16.448	12.234	11.716	11.899	12.033
Resultaat jaarrekening 2017 voor bestemming	2.850				
Gecorrigeerde stand 1 januari	19.298				
A. Raadsbesluiten tot en met maart 2018, vrij inzetbaar	-1.784	241	290	290	290
B. Verwachting					
1 Rekening 2017, resultaatbestemming					
a. budgetoverheveling	-1.333	-300	-107		
b. resultaatbestemming	-50				
c. 50% saldo naar RIF	-530				
2 Reserveringen voorgaande jaren					
-herijking schoolgebouwen		-459		-156	
3 Begroting 2018					
a. actueel financieel perspectief	-2.666				
b. voorstellen in voorbereiding					
-verkoop vastgoed	-700				
4 Begrotingsaldo 2019					
a. Collegeprogramma incl. onvermijdelijke ontwikkelingen			in voorbereiding		
Nog beschikbaar 31-12 (weerstandscap. reserve vrij inzetbaar)	12.234	11.716	11.899	12.033	12.322
Totaal aan af te dekken risico's					7.734
Saldo aan weerstandscap. excl grondbedrijf 31/12/2021					4.588

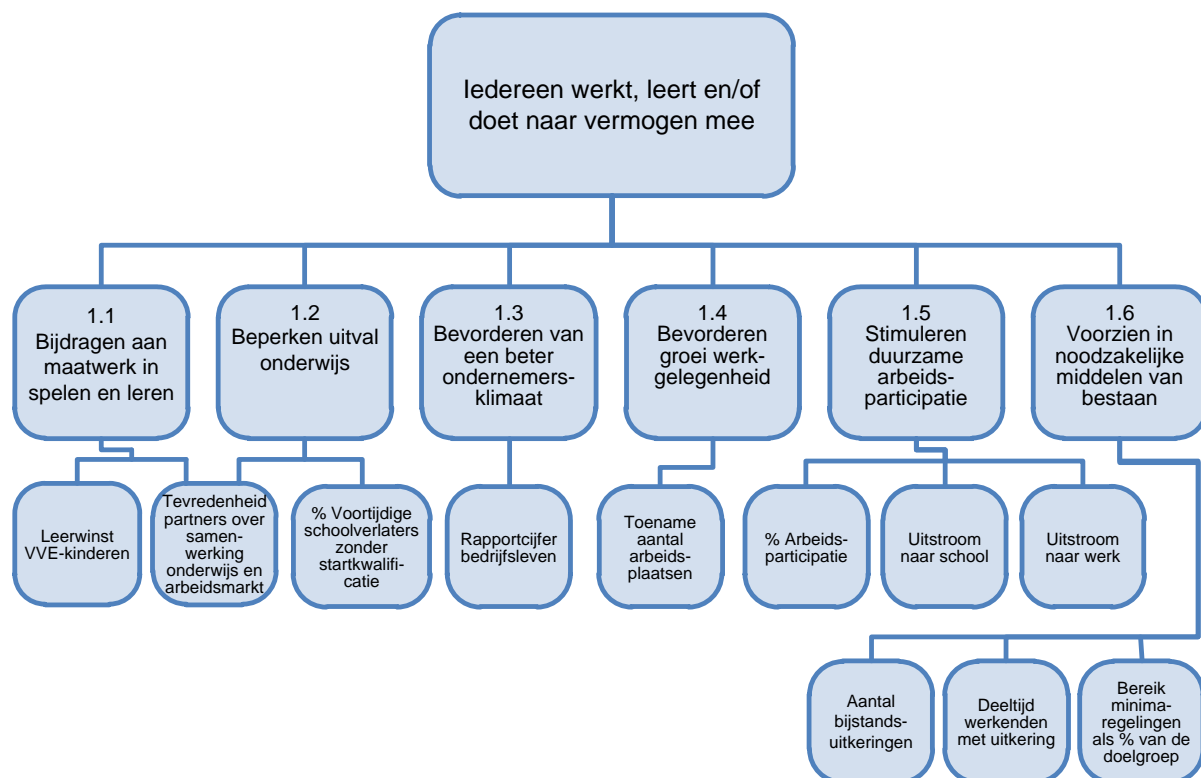
In de stand van de reserve vrij inzetbaar is rekening gehouden met:

- het rekeningresultaat van 2017;
- het resultaatbestemmingsvoorstel 2017 (zie tabel punt B.1);
- de reserveringen uit voorgaande jaren (zie tabel punt B.2);
- het verwachte begrotingstekort 2018 inclusief voorstellen in voorbereiding met een beslag op de reserve (zie tabel punt B.3).

De tabel toont dat de omvang van de reserve vrij inzetbaar dekking biedt voor het verwachte rekeningresultaat 2018 en voldoende ruimte biedt voor de te dekken risico's. De omvang van de berekende risico's wordt aangevuld met 2% van het begrotingstotaal voor de niet te kwantificeren risico's.

3. Toelichting per programma

Programma 1. Onderwijs, economie en arbeidsparticipatie

Financiën

Bedragen x € 1.000

	1 ^e TB 2018	MJB 2019-2022				Doorkijk MJB t/m 2025	
		2019	2020	2021	2022	2023	2025
Raadsvoorstellen in voorbereiding							
Prijsstijging bouw schoolgebouwen			-80	-80	-80	-80	-80
Asbestsanering schoolgebouw Overwater		-450					
Noodlokalen Fivelingo	-122	-40	-40	-40	-40	-43	
Saldo	-122	-490	-120	-120	-120	-123	-80
Financiële ontwikkelingen bestaand beleid							
Volwasseneducatie (WEB)	- 648						
- dekking uit rijks gelden WEB	648						
Project uitvoering hybride onderwijs	-50	-50					
- dekking subsidie MRDH project uitvoering hybride onderwijs	50	50					
Bijstandsuitkeringen (BUIG)	771	605	514	508	589	589	589
Exploitatie bijdrage DSW 2017	284						
Vrijval voorziening DSW	773						

Saldo	1.828	605	514	508	589	589	589
Onvermijdelijke ontwikkelingen							
Faillissement IKC Stella Nova	-235						
Reclame-inkomsten:							
- lagere lasten	38	38					
- minder inkomsten	-80	-80					
Sociale werkvoorziening en DSW	-1.257	-901	-708	-577	-420	-420	-420
Saldo	-1.534	-943	-708	-577	-420	-420	-420
Totale wijziging saldo programma	172	-828	-314	-189	49	46	89

Toelichting financiën

Raadsvoorstellen in voorbereiding

Prijsstijging bouw schoolgebouwen

Op 23 mei 2016 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Integraal huisvestingsplan primair onderwijs 2016 - 2020. Onderdeel daarvan is de nieuwbouw van vier schoolgebouwen. Als gevolg van de forse stijging van de bouwkosten kan de bouw niet worden gerealiseerd binnen de budgetten die in het vervangingsfonds schoolgebouwen zijn opgenomen. De extra kosten worden geraamd op € 80.000 per jaar vanaf 2020.

Asbestsanering schoolgebouw Overwater

Voor het verstrekken van een sloopvergunning is vooraf een onderzoek vereist naar de aanwezigheid van (verborgen) asbest. Bij het te slopen schoolgebouw aan het Overwater is asbest aangetroffen in de funderingsconstructie. Sanering daarvan is (voordat met de sloop kan worden gestart) verplicht en vergt € 450.000.

Noodlokalen Fivelingo

Bij de vaststelling van de schoolruimteverdeling voor het primair onderwijs 2018 – 2019 ontstaat een knelpunt in wijk Meerzicht. Door vertraging van de nieuwbouw IKC de Amaliaschool aan het Overwater en het opstarten van IKC de Toverberg, is de verwachting dat de zogenaamde scheefgroei in de wijk maximaal vijf jaar in stand blijft. Daarom is het voorstel voor het tekort van IKC De Piramide een tijdelijk schoolgebouw te plaatsen naast het IKC aan de Fivelingo 84-86 van drie groepen voor een periode van maximaal vijf jaar.

Financiële ontwikkelingen bestaand beleid

Volwasseneducatie

De gemeente Zoetermeer is ook voor 2018 regiogemeente voor de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). Dit was ten tijde van de programmabegroting nog onzeker. In de begroting was daarom alleen het verwachte rijksbudget voor Zoetermeer zelf opgenomen. Op basis van de ontvangen toekenningsbeschikking 2018 van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap is ook het budget van de overige regiogemeenten opgenomen (€ 631.000). Daarnaast is het budget voor Zoetermeer aangepast van verwachte naar werkelijke toekenning 2018 (+ € 17.000). Het bedrag van € 631.000 verleent de gemeente Zoetermeer namens de regiogemeenten aan de instellingen in die regiogemeenten ten behoeve van volwasseneducatie voor de doelgroep in hun gemeente.

Project uitvoering hybride onderwijs

De gemeente Zoetermeer is sinds 2015 als partner verbonden aan het CIV Smart Technology en werkt gezamenlijk met partners, zoals mboRijnland, actief aan de activiteiten die vanuit het CIV Smart Technology worden ontplooid. Deze activiteiten richten zich op het beroepsonderwijs van de toekomst. Cruciaal hierbinnen zijn leerwerkomgevingen die voor een optimale aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt zorgen. Het project 'Hybride onderwijs binnen de energietransitie' richt zich op deze ambitie. De uitvoering wordt weer gezamenlijk opgepakt en hiervoor zijn afspraken vastgelegd in een beschikking aan mboRijnland, als penvoerder van het CIV Smart Technology.

De uitvoering van dit project wordt bekostigd met budget (€ 100.000), dat door de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregie Rotterdam Den Haag (MRDH) in 2018 beschikbaar is gesteld. Het project doorloopt twee fasen in 2018 (€ 50.000) en 2019 (€ 50.000).

Bijstandsuitkeringen (BUIG)

De BUIG behelst het gemeentelijk budget voor de verstrekking van inkomensvoorzieningen (bijstand). De lasten komen naar verwachting € 0,326 mln. lager uit dan begroot. Het gemiddelde aantal bijstandsuitkeringen komt naar verwachting uit op 2.921 (een daling van 3,7% t.o.v. 2017). Het aantal werkenden met een arbeidsbeperking (garantiebaan & beschut werk) komt naar verwachting uit op gemiddeld 83 personen.

De verwachte baten zijn € 0,445 mln. hoger dan begroot. Het macrobudget is door het rijk opwaarts bijgesteld op basis van een hoger aantal uitkeringen per december 2017. Op basis van de gegevens die ten tijde van de begroting voorhanden waren, was het niet de verwachting dat deze opwaartse bijstelling zou plaatsvinden.

Vanaf 2018 is de verwachting, dat de lasten verder dalen als gevolg van de steeds krappere wordende arbeidsmarkt. Hierdoor ontstaat t/m 2025 een in omvang variërend voordeel aan de lastenkant. Voor de baten is de verwachting, dat deze in evenredige mate de komende jaren dalen. Dit resulteert in een in omvang variërend nadeel aan de batenkant. Tezamen resulteert dit in een tot 2022 oplopend structureel voordeel.

Exploitatie bijdrage DSW 2017

De bijdrage van de gemeente Zoetermeer aan de exploitatie van de gemeenschappelijke regeling Dienst Sociale Werkvoorziening (DSW) over 2017 is (op basis van de jaarstukken van de DSW) € 280.000 lager dan de inschatting waarmee bij het opstellen van de gemeentelijke jaarstukken 2017 rekening is gehouden. Dit bedrag valt vrij in 2018.

Vrijval voorziening DSW

In de jaarstukken 2017 is een voorziening getroffen voor het ontmantelen van de DSW. Bij het bepalen van de hoogte is uitgegaan van een datum van opheffing van 1 januari 2019. Bij nader inzien is de verwachting dat per 1 juli 2020 sprake is van de beëindiging van DSW. Dit heeft gevolgen voor de hoogte van de voorziening. De kosten worden lager (met name kosten personeel en kosten afkoop huurcontract). Daar staat tegenover dat ook het verwacht resterend eigen vermogen van de DSW lager wordt. Het gevolg is dat € 773.000 uit de voorziening kan vrijvallen.

Onvermijdelijke ontwikkelingen

Faillissement IKC Stella Nova

Met een memo van 28 september 2017 (verstuurd 11 oktober 2017) is de raad erover geïnformeerd dat door het faillissement van de hoofdaannemer van het IKC Stella Nova en de sportzaal aan het Willem Alexanderplantsoen het beschikbare budget wordt overschreden met circa € 450.000. Genoemd bedrag was gebaseerd op de kennis van toen. Na inventarisatie en afstemming met het betrokken schoolbestuur en gebruikers van de sportzaal blijven de extra kosten beperkt tot € 235.000 voor het onderwijsdeel en € 115.000 voor het sportdeel (verwerkt in programma 4). Deze bestaan uit het herstel van tekortkomingen, die normaal onder de garanties vallen van de hoofdaannemer maar in deze situatie ontbreken. Verhaal van deze schade bij betrokken partijen is niet mogelijk.

Reclame-inkomsten

De gemeente kent verschillende soorten inkomsten vanuit reclame. In de gemeente Zoetermeer is het voor bedrijven mogelijk om lichtmastreclame te voeren. Dit is reclame met behulp van lichtbakken aan lantaarnpalen. Deze reclame is primair bedoeld voor verwijzingen naar locaties van ondernemingen met hun logo- en/of naamweergave erbij. De exploitatie van deze vorm van reclame heeft de gemeente op dit moment in eigen beheer. Omdat het geen gemeentelijke kerntaak is, is het de bedoeling om deze activiteit over te dragen aan een marktpartij. In afwachting van het in de markt zetten van deze concessie is geconstateerd, dat er een dalende trend is in de omvang van de opbrengst. Het verschil ten opzichte van de begroting wordt steeds groter. Door de opzegging van een belangrijk contract van € 20.000 wordt de neerwaartse trend verder ingezet. In totaal wordt voor 2018 en 2019 een lagere opbrengst van circa € 80.000 verwacht. Dit kan gedeeltelijk worden gedekt door lagere uitgaven voor onderhoud € 38.000, zodat het totale nadeel € 42.000 bedraagt.

Sociale Werkvoorziening en DSW

De Wet sociale werkvoorziening (WSW) wordt uitgevoerd (samen met de gemeenten Rijswijk en Leidschendam-Voorburg) door de gemeenschappelijke regeling Dienst Sociale Werkvoorziening (DSW). De financiële bijdrage van de gemeente aan de taakuitvoering door de DSW loopt via twee sporen.

Ten eerste ontvangt de gemeente van het rijk een vergoeding per standaard eenheid (SE = vergelijkbaar met een formatie eenheid/fte). Deze vergoeding stelt de gemeente ter beschikking van de DSW. Ten tweede draagt de gemeente bij in het exploitatieresultaat van de DSW. Deze bijdrage varieert per jaar, afhankelijk van het aantal SE van de gemeente in de totale hoeveelheid SE bij de DSW. Op dit moment is het aandeel van Zoetermeer 61,3%.

Met de herziene begroting 2018 van de DSW is de raad (in december 2017) in kennis gesteld van een fors toegenomen gevraagde exploitatiebijdrage voor de periode 2018 t/m 2021. Het meerjarenbeeld is sindsdien iets verbeterd als gevolg van het kunnen toepassen van het Lage Inkomens Voordeel. Zonder bijsturingsmaatregelen is een extra bijdrage van de gemeente van € 1.257.000 in 2018 aflopend naar € 1.098.000 in 2022 is noodzakelijk.

Het bedrijfsplan van de DSW leidt tot een reductie van het tekort bij DSW en dus ook van de gevraagde exploitatiebijdrage. Het bedrijfsplan omvat maatregelen van DSW, die enerzijds de kosten verlagen en anderzijds de opbrengsten verhogen. Het bedrijfsplan wordt voor het zomerreces aan de raad aangeboden.

Aan de deelnemende gemeenten zijn mogelijke varianten voor de beheersvorm van de DSW voorgelegd, die kunnen bijdragen aan een verbetering van het resultaat. Voor de begroting van Zoetermeer is er voor gekozen om rekening te houden met de variant waar Zoetermeer voor staat, namelijk 'versterkt samenwerken'. De opbrengst uit het bedrijfsplan loopt van € 86.000 in 2019 tot € 678.000 in 2022.

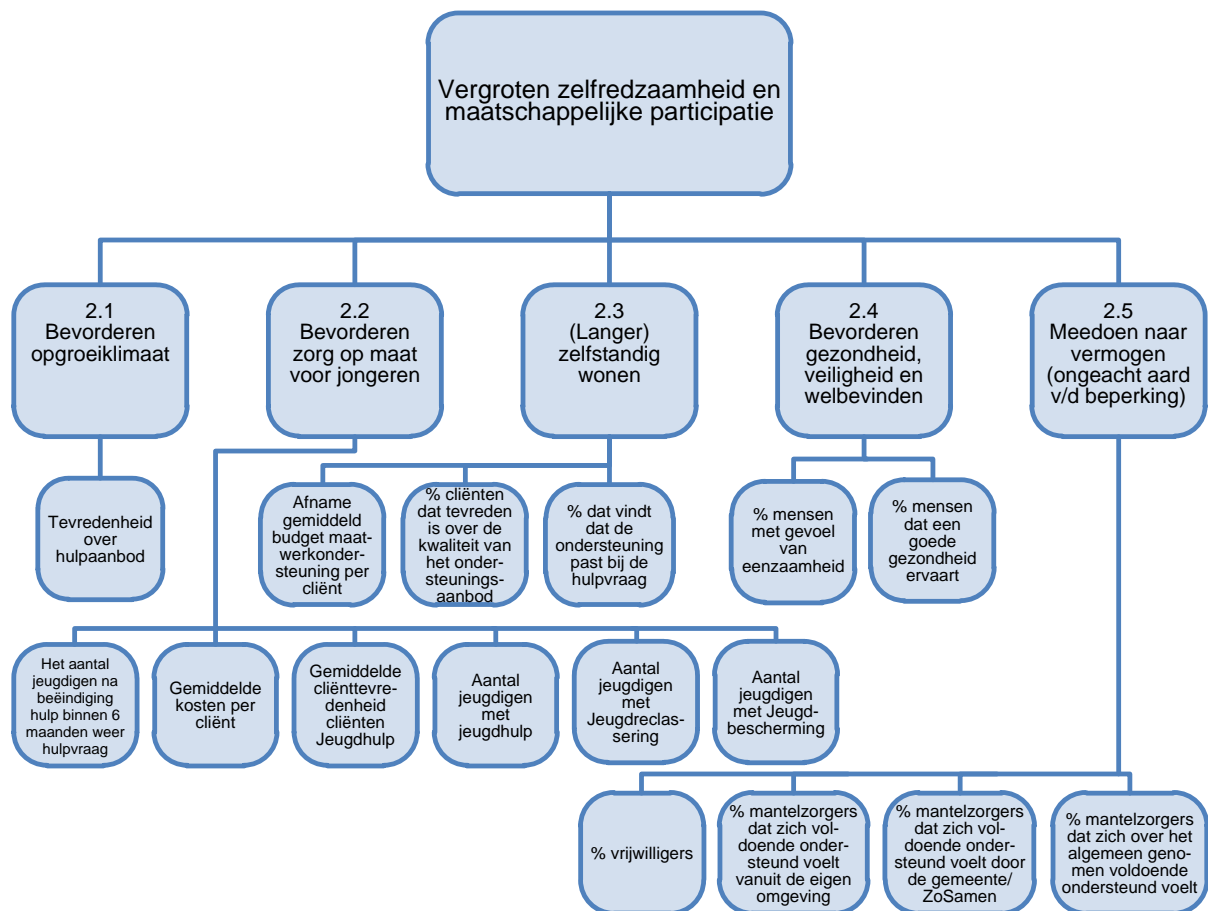
De volgende tabel toont de financiële gevolgen.

	2018	2019	2020	2021	2022
Herziene begroting DSW					
Begrote exploitatiebijdrage	651.000	651.000	651.000	651.000	651.000
Gevraagde exploitatiebijdrage	1.908.000	1.638.000	1.687.000	1.780.000	1.749.000
Effect begrotingssaldo Zoetermeer	1.257.000-	987.000-	1.036.000-	1.129.000-	1.098.000-
Bedrijfsplan DSW					
Besparing maatregelen DSW (aandeel Zoetermeer)		24.000	198.000	336.000	378.000
Besparing versterkt samenwerken (aandeel Zoetermeer)		62.000	130.000	216.000	300.000
Effect op begrotingssaldo Zoetermeer van effectivering bedrijfsplan		86.000	328.000	552.000	678.000
Totaal budgettair effect	1.257.000-	901.000-	708.000-	577.000-	420.000-

Technische begrotingswijziging

Bij de beheerbegroting is sprake van een dubbele boeking van de raming van inkomsten en uitgaven (van € 70.000) van werkzaamheden voor de gemeente Pijnacker Nootdorp op het gebied van handhaving bijstand (sociale recherche). Dit moet worden gecorrigeerd.

Programma 2. Samen leven en ondersteunen

Aanpassen effectindicator

Op basis van motie 1611-34 'Effectindicator mantelzorg' heeft de raad verzocht om een afzonderlijke effectenindicator '% mantelzorgers dat zich gesteund voelt **door de gemeente**' aan doelstelling 2.5 toe te voegen. In de beantwoording van de motie heeft het college aangekondigd deze indicator via een voorstel in de Perspectiefnota 2018 toe te voegen. In de praktijk blijkt dat het meten van die twee afzonderlijke effectindicatoren niet goed mogelijk is. De reden hiervoor is dat mantelzorgondersteuning integraal wordt aangeboden aan mantelzorgers en het daardoor voor mantelzorgers lastig is onderscheid te maken tussen ondersteuning vanuit de gemeente en ondersteuning door uitvoeringsorganisatie ZoSamen. Bovendien is de gemeente opdrachtgever en financier van de mantelzorgondersteuning van ZoSamen. Het voorstel is de indicator ondersteuning van mantelzorgers door ZoSamen en de gemeente samen te voegen tot één effectindicator '% mantelzorgers dat zich door de gemeente/ZoSamen gesteund voelt'.

Financiën

Bedragen x € 1.000

	MJB 2019-2022				Doorkijk MJB t/m 2025		
	1e TB 2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Financiële ontwikkelingen bestaand beleid							
Kinderopvang op sociaal medisch indicatie	-150	-150	-150	-150	-150	-150	-150
Zorgkosten jeugdhulp	-1.044	-1.044	-1.044	-1.044	-1.044	-1.044	-1.044
Uitvoeringskosten Jeugd	-156	219	219	219	219	219	219
Hulp bij het huishouden	-117	-117	-117	-117	-117	-117	-117
Hulpmiddelen en diensten	-694	-694	-694	-694	-694	-694	-694
Ondersteuning thuis	-745	-745	-745	-745	-745	-745	-745
Autonome groei sociaal domein	-800	-800	-800	-800	-800	-800	-800
Subsidie van ZonMw t.b.v. project DICHTERBIJ	100	100					
Aanwending subsidie voor concrete projecten	-100	-100					
Saldo	-3.706	-3.331	-3.331	-3.331	-3.331	-3.331	-3.331
Onvermijdelijke ontwikkelingen							
Schoolgezondheidsbeleid GGD	-21	-21	-21	-21	-21	-21	-21
Openbare Geestelijke Gezondheidszorg GGD	-100						
Saldo	-121	-21	-21	-21	-21	-21	-21
Totale wijziging saldo programma	-3.827	-3.352	-3.352	-3.352	-3.352	-3.352	-3.352

Toelichting financiën

Financiële ontwikkelingen bestaand beleid

Algemeen

In onderstaande toelichting zijn de financiële gevolgen opgenomen van af/toename in gebruik van regelingen op basis van de gegevens van het jaar 2017 voor zover die structureel doorwerken naar 2018 en latere jaren. De verwachting is dat op een aantal posten de groei in volume ook in 2018 verder doorzet. Omdat naar de toename in volumes op 'postniveau' nog nader onderzoek plaatsvindt, is ervoor gekozen om het budgettaire effect van de verwachte groei in 2018 niet op postniveau tot uitdrukking te brengen maar in een totaalpost 'autonome groei sociaal domein'.

Kinderopvang op sociaal medische indicatie

Het gebruik van de kinderopvangplaatsen wordt continu gemonitord. Het blijkt dat het aantal afgegeven sociaal-medische indicaties meer dan verwacht stijgt en de uitstroom kleiner is dan de instroom. De getroffen maatregelen om het aantal dagen en de periode van de indicatie te beperken, hebben wel effect (de kosten per kind dalen). Het budgettaire effect daarvan wordt echter meer dan te niet gedaan door een toename in beroep op deze regeling.

Op basis van het feitelijk gebruik 2017 wordt een hogere kostenpost van € 150.000 verwacht. De ontwikkeling van een toename in beroep zet zich naar verwachting ook in 2018 door.

	2016	2017	Groei of daling
Totaal aantal kinderen met indicatie	85	123	+38 (45%)
Gebruikt budget	€ 511.947	€ 642.326	+ € 130.379
Gemiddeld subsidiebedrag per kind	€ 6.023	€ 5.222	- € 801

In 2018 wordt nader onderzoek naar de factoren achter de hogere instroom en de mogelijke verwevenheid met andere regelingen.

Zorgkosten jeugdhulp

Zoetermeer kent een relatief hoog gebruik van jeugdhulp. Dit gebruik ligt hoger dan het landelijk gemiddelde. In Nederland krijgt ruim 10% van de jeugdigen een vorm van jeugdhulp, in Zoetermeer is dit ongeveer 16% (bron: www.waarstaatjegemeente.nl). Hoger jeugdhulpverbruik leidt tot stijgende kosten. We komen dan ook niet uit met het budget dat het rijk beschikbaar stelt voor de jeugdhulp. In het eerste kwartaal van 2017 constateerden we een aanzienlijk tekort op het budget jeugdhulp. Dit was aanleiding voor het opstellen van het Actieplan Kostenbeheersing jeugdhulp.

Aanname bij het opstellen van het Actieplan Kostenbeheersing was dat het aantal kinderen in zorg in 2017 niet verder zou stijgen. De beoogde stabilisatie heeft zich helaas niet voorgedaan. Het afgelopen jaar zijn de kosten voor jeugdzorg met 11% gestegen. Deze stijging is met een vergelijkbare omvang ook bij omliggende gemeenten waarneembaar. Met name de kosten van de specialistische GGZ en de jeugdbescherming zijn in 2017 verder toegenomen.

In totaliteit wordt als doorwerking van uit de jaarrekening 2017 een extra kostenpost van ruim € 1 mln. verwacht. De verwachte verdere (volumegroei) vanaf 2018 maakt onderdeel uit van de post 'autonome groei sociaal domein'.

Zie ook bijlage 4 Rapportage Sociaal Domein 2018-01.

Uitvoeringskosten Jeugd

De uitvoeringskosten Jeugd tonen in 2018 een eenmalige overschrijding van in totaal € 156.000 en vanaf 2019 een structureel overschot van € 219.000.

De overschrijding van € 156.000 betreft drie elementen:

- extra kosten H10 inkoopbureau (€ 75.000 nadeel);
- extra kosten nieuwe initiatieven transformatie in regioverband (€ 300.000 nadeel);
- lagere kosten Veilig Thuis (€ 219.000 voordeel).

De eerste twee posten zijn incidenteel voor 2018. Het voordeel Veilig Thuis is meerjarig van karakter.

Het Inkoopbureau H10 behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken op taakonderdelen binnen het Sociaal Domein/Jeugd. Bij de aanvang van de Gemeenschappelijke Regeling Inkoopbureau H10 zijn de gevolgen van de transitie niet goed ingeschat. De prioriteit werd gelegd bij de contractering van jeugdhulpaanbieders, zodat de zorg gewaarborgd werd. De impact van de transitie op de (werk)processen is veel groter dan vooraf was ingeschat. Het Inkoopbureau H10 heeft met de gemeenten een Uitvoeringsprogramma vastgesteld, dat sinds 1 januari 2018 van toepassing is. In de primitieve begroting 2018 (vastgesteld in juni 2017) van het Inkoopbureau H10 was nog geen rekening gehouden met de uitbreiding van taken/activiteiten, die opgenomen zijn in het Uitvoeringsprogramma. De uitbreiding van de taken heeft te maken met efficiency en effectiviteit. Daarnaast zijn er meerkosten voor de aanbesteding van twee ICT-applicaties/diensten en moet de organisatie aanpassingen doen vanwege de wetgeving aangaande gegevensbescherming. Voor deze taken heeft het Inkoopbureau H10 voor 2018 een extra € 75.000 extra bijdrage gevraagd (aandeel Zoetermeer).

Het vormgeven van de transformatie in de jeugdhulp en in het sociaal domein vraagt om (soms tijdelijke) nieuwe initiatieven en regionale samenwerking. In 2018 investeren de H10 gemeenten gezamenlijk aan het optimaliseren van de keten in de jeugdhulp, verdere transformatie op het gebied van preventie en waarborgen dat kinderen in een (vervangend) gezin kunnen wonen. Daarnaast wordt inzet gepleegd om een nieuwe aanbesteding, conform de wens van de gemeenteraden, meer te baseren op een resultaatgerichte bekostiging. De maatregelen leiden tot inhoudelijk betere zorg en op termijn tot lagere kosten, o.a. omdat hulp die in een instelling geleverd wordt in de huidige situatie zeer kostbaar is.

De met de maatregelen samenhangende kosten in 2018 van ruim € 2 mln. worden gedragen door alle H10 gemeenten. Voor Zoetermeer betekent dit naar verwachting een bijdrage van € 300.000.

Veilig Thuis Haaglanden, bij wet het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, is vormgegeven door het samenvoegen van het Steunpunt Huiselijk geweld (SHG) en Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMHK). In februari 2017 is in een gecombineerd bestuurlijk overleg overeengekomen om Veilig Thuis Haaglanden per 1 januari 2018 onder te brengen in de Gemeenschappelijke Regeling GGD en Veilig Thuis Haaglanden (GR). Met de invoering van de GR werd ook de verdeelsystematiek aangepast. Voor het bepalen van de verdeling van de kosten wordt naast het aantal inwoners van een gemeente nu ook het aantal meldingen per gemeente meegewogen in het bepalen van de verdeelsleutels. Dit heeft geresulteerd dat de bijdrage van Zoetermeer van 16,6 procent gedaald is naar ongeveer 11 procent. De bijdrage aan de GR Veilig Thuis Haaglanden valt vanaf 2018 structureel € 219.000 lager uit.

Hulp bij het huishouden

Huishoudelijke hulp wordt ingezet voor inwoners die niet meer in staat zijn huishoudelijk werk te verrichten. Het aantal uren huishoudelijke hulp steeg in de loop van 2017. Op basis van de stijging van de uren huishoudelijke hulp in natura stijgen de kosten vanaf 2018 structureel met € 218.000. Daarentegen vallen de uitgaven voor het persoonsgebondenbudget (PGB) voor huishoudelijke hulplager uit dan begroot. Per saldo is sprake van een nadeel van € 117.000 voor hulp bij het huishouden.

Hulpmiddelen en diensten

Deze groep bevat vervoersdiensten, rolstoelen, vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen en overige hulpmiddelen. Voor woonvoorzieningen en overige hulpmiddelen is sprake van hogere kosten van € 694.000 die in hoofdzaak door de volgende twee onderdelen worden verklaard.

Woonvoorzieningen worden ingezet als inwoners vanwege een handicap beperkingen ondervinden bij het normale gebruik van de woning. Er zijn in 2017 meer woonvoorzieningen aangevraagd ten opzichte van vorige jaren. Ook de onderhoudskosten stijgen. De hogere kosten worden structureel ingeschat op € 185.000.

De hulpmiddelen die bedoeld zijn om beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie te verminderen of weg te nemen. Eind 2017 is de procedure voor de nieuwe aanbesteding van hulpmiddelen afgerond. De geldwaarde van het nieuwe contract bedraagt € 1.852.000. Deze waarde is gebaseerd op de aantallen verstrekte voorzieningen van het afgelopen jaar. Ten opzichte van de begroting 2018 geeft dit een structureel tekort van € 509.000.

Ondersteuning thuis

Deze groep bestaat uit begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf dagbesteding en de daarbij behorende PGB. vanuit de jaarrekening 2017 wordt een bedrag van € 745.000 aan hogere kosten verwacht. Die kostenstijging is het resultaat van onderstaande posten.

Begeleiding is er op gericht dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en participeren. Het aantal uren voor begeleiding individueel steeg in 2017. Deze stijging loopt geleidelijk over het jaar heen op. Op basis van deze ontwikkeling stijgen de kosten in 2018 in ieder geval structureel met € 422.000. De verwachting is dat de kosten de komende jaren verder stijgen (is onderdeel autonome groei).

Bij persoonlijke verzorging gaat het over het ondersteunen of overnemen van de lichamelijke verzorging bij mensen met een aandoening of een beperking. Een onderdeel hiervan is de maaltijdverzorging. Het aantal uren voor de maaltijdverzorging is in de tweede helft van 2017 vrij stabiel. Ten opzichte van de begroting vallen de kosten € 60.000 lager uit.

Kortdurend verblijf is logeeropvang, met als doel ontlasten van de mantelzorger. Er wordt vaker gebruik gemaakt van deze voorziening. Hierdoor nemen de kosten structureel toe met € 152.000.

Dagbesteding bestaat uit arbeidsmatige dagbesteding en recreatieve dagbesteding. Arbeidsmatige dagbesteding is specifiek bedoeld voor klanten die, onder begeleiding, in staat zijn tot het verrichten van enige productieve of maatschappelijk nuttige activiteiten.

De deelname aan arbeidsmatige dagbesteding blijft nagenoeg constant en daarom kan de begroting structureel met € 70.000 worden verlaagd. Recreatieve dagbesteding heeft tot doel om klanten te begeleiden bij het structuur geven aan de dagen en een zinvolle invulling hiervan. Dagbesteding kan ook eenzaamheid voorkomen en de mantelzorger ontlasten. Het gebruik van de recreatieve dagbesteding bleef gedurende 2017 steeds verder stijgen. De kosten hiervan bedragen in ieder geval structureel € 395.000. De verwachting is dat de kosten de komende jaren verder stijgen.

Vanuit een persoonsgebondenbudget (PGB) kunnen klanten zelf hun verzorging organiseren en betalen. De PGB's worden beschikbaar gesteld door de gemeente en uitbetaald via de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De hoogte van de PGB's is in 2017 nagenoeg gelijk gebleven aan 2016 en de verwachting is dat dit in 2018 ook het geval is. Het budget kan daarom structureel met € 94.000 worden verlaagd.

Autonome groei sociaal domein

De afgelopen jaren zijn de zorgkosten fors toegenomen. In 2018 nemen de uitgaven in het Sociaal Domein opnieuw toe door autonome groei. De groei doet zich voor bij diverse onderdelen in het Sociaal Domein zoals de groei van het aantal jeugdigen in de zorg, huishoudelijke hulp, begeleiding en dagbesteding. Een scherpe inschatting is nog niet te maken. Vooralsnog wordt aangesloten op het scenario dat ook is gebruikt voor de jaren 2020 en verder (zie toelichting OAD). Voor de groei wordt daarom 1,5% van de totale integratie-uitkering geraamd in de begroting, dat komt overeen met € 0,8 mln. Deze groei in de lasten komt bovenop de in de begroting geraamde lasten. Ook vanaf het jaar 2019 wordt uitgegaan van deze gedachtegang en worden deze middelen gereserveerd bij het Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen

Subsidie ZonMw project DICHTERBIJ

In september 2017 werd voor de aanloopfase van het project € 50.000 beschikbaar gesteld (Rapportage Sociaal Domein Januari 2018). Inmiddels is door ZonMw aan de gemeente een aanvullende subsidie van totaal € 200.000 (gelijk verdeeld over 2018 en 2019) toegezegd voor de vervolgfase van het project 'Dichterbij' ten behoeve van de implementatie van de Werkagenda 'Op weg naar 2020: zorg en ondersteuning aan mensen met psychische kwetsbaarheid in Zoetermeer'. De bijdrage wordt samen met kernpartners aangewend voor de uitvoering.

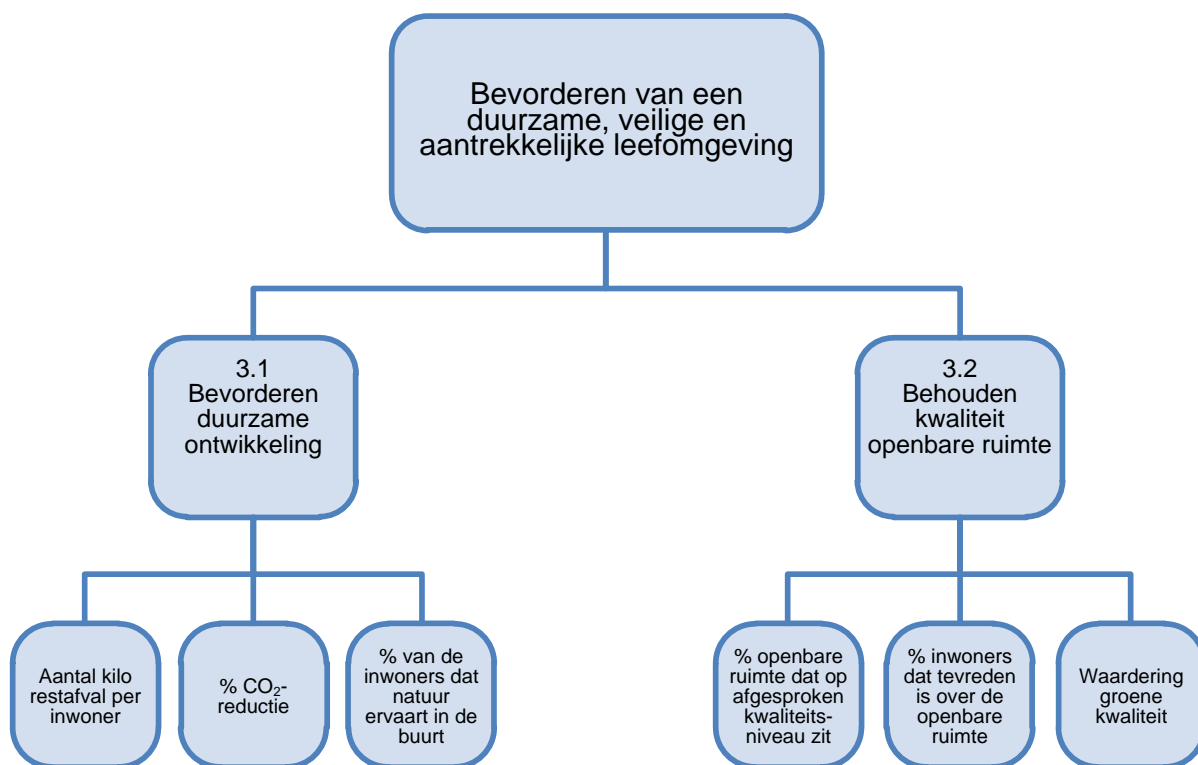
Onvermijdelijke ontwikkelingen

Schoolgezondheidsbeleid en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)

Schoolgezondheidsbeleid en Openbare Geestelijke Gezondheidszorg worden door de gemeente rechtstreeks ingekocht bij de gemeente Den Haag. Om de taken in 2018 en verder op het bestaande niveau te kunnen voortzetten, is m.i.v. 2018 een hogere gemeentelijke bijdrage onvermijdelijk. De gemeente Den Haag heeft eerder dit jaar aangegeven dat de kosten van de activiteiten de afgelopen jaren niet op de juiste wijze zijn doorgerekend. De tarieven waren bovendien niet kostendekkend. Op grond van deze omstandigheden nemen de lasten vanaf 2018 toe. De bijdrage stijgt van € 41.000 naar € 62.000.

De kosten die samenhangen met de dienstverlening van het Meldpunt Bezorgd, als onderdeel van de OOGZ, zijn in de praktijk hoger dan eerder ingeschat. Een eerste globale analyse wijst uit dat, net als bij de schoolgezondheidszorg, een aanpassing in de prijsstelling van de gemeente Den Haag heeft plaatsgevonden. Daarnaast is sprake van een kostenverhogend effect door een toename in volume van gebruik en een uitbreiding van het inhoudelijk niveau van dienstverlening. Over de offerte 2018 vindt nog overleg plaats. Daarnaast vindt een nadere analyse plaats van de (omvang van) de structurele doorwerking en mogelijkheden om in dekking van de structurele kosten te voorzien. Vooruitlopend op deze verdere analyse wordt voor het jaar 2018 in ieder geval een hogere kostenpost verwacht van € 100.000.

Programma 3. Leefbaarheid, duurzaam en groen

Financiën

Bedragen x € 1.000

	MJB 2019-2022				Doorkijk MJB t/m 2025		
	1e TB 2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Financiële ontwikkelingen bestaand beleid							
Dagelijks onderhoud riolering (minder kosten)	200	200	200	200	200	200	200
- storting in de voorziening riolering	-200						
- tariefsverlaging		-200	-200	-200	-200	-200	-200
Parkeren maaiveld (meer opbrengsten)	200	200	200	200	200	200	200
Investering (extra) uitbreiding begraafplaats							
- toename kapitaallasten		-10	-10	-10	-10	-10	-10
- dekking binnen bestaande begroting		10	10	10	10	10	10
Groot onderhoud bovengronds	-595	-1.485					
- onttrekking egalisereserve	595	835					
Markering en belijning	-25	-50	-50	-50	-50	-50	-50
Saldo	175	-500	150	150	150	150	150

Onvermijdelijke ontwikkelingen							
Groot onderhoud en vervanging:							
- aanscherpen strategie			558	591	623	656	2.060
- loslaten beperkende maatregelen	-800	-800	-1.149	-1.143	-1.137	-1.131	-1.066
Beheer en onderhoud openbare ruimte	-142	-187	-187	-187	-187	-187	-187
Aanbestedingsnadeel dagelijks onderhoud	-320	-320	-320	-320	-320	-320	-320
Fietsenstalling	-120	-120	-120	-120	-120	-120	-120
Saldo	-1.382	-1.427	-1.218	-1.179	-1.141	-1.102	367
Totale wijziging saldo programma	-1.207	-1.927	-1.068	-1.029	-991	-952	517

Financiële ontwikkelingen bestand beleid

Dagelijks onderhoud riolering

Op het reinigen en inspecteren is twee jaar achtereen een aanbestedingsvoordeel behaald. Per saldo geeft dit een structureel voordeel van € 150.000. Daarnaast is er een voordeel op de energiekosten voor de pompen en gemalen van € 50.000. Totaal bestaat een structureel voordeel van € 200.000 op de dagelijkse kosten voor het onderhoud riolering. Dit bedrag wordt in de voorziening riolering gestort. De rioolheffing is 100% kostendekkend. Indien de kosten lager zijn, heeft dit tot gevolg dat de opbrengsten met hetzelfde bedrag afnemen. Dit resulteert in een lager tarief voor de rioolheffing vanaf 2019.

Parkeren maaiveld

Zoals toegelicht in de jaarrekening 2017 zijn de parkeeropbrengsten op het maaiveld de laatste twee jaar structureel hoger. In totaal is sprake van structureel € 200.000 meeropbrengsten voor straatparkeren. Dit is gebaseerd op de gemiddelde meeropbrengst van de laatste drie jaar.

Investeringsbudget uitbreiding begraafplaats

Een lange doorlooptijd, vanaf het moment van beschikbaar stellen van het investeringsbudget en uitvoering van de uitbreiding begraafplaats en ontwikkelingen in de markt hebben geleid tot een prijsstijging. Het gevolg is, dat de werkzaamheden niet meer binnen het initiële door de raad in 2011 beschikbaar gestelde (raadsvoorstel 110227) investeringsbudget van € 3,3 mln. kunnen worden uitgevoerd. Daardoor is sprake van een overschrijding van € 100.000. De hieruit voortvloeiende toename in kapitaallasten van € 10.000 wordt binnen de bestaande begroting gedekt.

Groot onderhoud bovengronds

De begroting voor groot onderhoud en vervanging in de openbare ruimte is gebaseerd op een theoretische levensduur van kapitaalgoederen. Dit is vastgelegd in de beheerstrategie. Hierbij is sprake van een verwachting over de ontwikkelingen van de staat van kapitaalgoederen. De werkelijke staat van kapitaalgoederen, zoals vastgesteld middels inspecties, kan om verschillende redenen afwijken van deze verwachte staat. Bij afwijkingen tussen de verwachte en de werkelijke staat loopt begroting en realisatie uiteen.

Bij de totstandkoming van het programma wordt bepaald wat de meest efficiënte maatregel is om het kapitaalgoed in gewenste staat te houden. Daarbij wordt eerst gekeken of een groot onderhoudsmaatregel volstaat. In de praktijk wordt later en/of minder vervangen dan verwacht op basis van de technische levensduur. Daarmee ontstaat onderbesteding op investeringsbudgetten en overschrijding op het budget voor groot onderhoud.

Uit wegeninspecties blijkt dat vanwege de huidige staat van het wegennetwerk, die volgens CROW-systematiek is geïnspecteerd, er meer groot onderhoud noodzakelijk is dan voorzien.

Voor wat betreft kunstwerken blijkt eveneens uit inspecties dat gezien de huidige staat van deze kapitaalgoederen meer groot onderhoud benodigd is dan voorzien. Als uit inspecties blijkt dat groot onderhoud volstaat, wordt eerder gekozen voor groot onderhoud dan voor vervanging. Daarmee ontstaat onderbesteding op investeringsbudgetten en overschrijding op het budget voor groot onderhoud.

Toelichting Groot onderhoud bovengronds 2018

De overschrijding in 2018 van € 595.000 wordt deels veroorzaakt door vertraging in de uitvoering van projecten uit de programmering 2017. Voor wegen betreft het een overschrijding van € 290.000 t.o.v. het budget van € 3 mln. Voor kunstwerken (bruggen, tunnels en viaducten) zijn de kosten als gevolg van herfasering in de tijd € 305.000 hoger dan het budget van € 20.000.

De overschrijding van € 595.000 wordt gedekt door een beroep op de egalisatiereserve groot onderhoud.

Toelichting Groot onderhoud bovengronds 2019

De verwachte overschrijding in 2019 in het groot onderhoud bovengronds bedraagt € 1,485 mln. Een deel hiervan (€ 835.000) betreft herfaseringen in de tijd en daarvoor kan een beroep worden gedaan op de egalisatiereserve groot onderhoud. De meerkosten betreffen in hoofdzaak de volgende elementen (herfaseringen zijn *cursief* weergegeven):

- Meerkosten voor wegen van € 1.080.000:
 - o hogere kosten wegennetwerk op basis van wegeninspecties: € 680.000 (herfasering)
 - o werkzaamheden aan groenvakken groen(vakken) bij wegenprojecten. Het meenemen van omliggende groenvakken is noodzakelijk, omdat deze worden ontwricht door werkzaamheden aan de wegen en is tevens wenselijk, omdat het achterblijven van het aanpakken van groen het algehele straatbeeld verstoort: € 200.000;
 - o het verrichten van noodzakelijke verkeersaanpassingen, zoals bijvoorbeeld de aanleg van een drempel voor de lokale verkeersveiligheid, leidt eveneens tot een overschrijding van € 200.000. Deze verkeersaanpassingen zijn niet voorzien van dekking.
- Het onderhoud aan de waterloopkunstwerken (o.a. duikers, steigers en vlonders) is € 250.000 hoger. Deze werkzaamheden zijn niet voorzien van dekking in de begroting.

NB. Er vindt nader onderzoek plaats naar het structurele karakter van de kosten van groen, verkeersveiligheid en onderhoud waterloopkunstwerken.

- Hogere kosten voor kunstwerken (bruggen, tunnels en viaducten) zijn de kosten als gevolg van herfasering in de tijd: € 305.000.
- Kosten voor uitvoering speelbeleid zijn € 100.000 hoger dan het beschikbare budget van € 508.000. Nadat eind 2016 het speelbeleid is vastgesteld, is in 2017 veel aandacht besteed aan het vormgeven van de aanpak voor de uitvoering van het beleid.
- Overige over- en onderschrijdingen binnen het groot onderhoud (o.a. openbare verlichting, verkeersregelinstallaties, waterbouwkundige- en technische voorzieningen) zijn ieder op zich kleiner dan € 100.000 en resulteren gezamenlijk tot een onderschrijding van € 250.000 in 2019 vanuit het programma 2018.

Markering en belijning

Het te verwachte tekort voor markering en belijning in 2018 is € 25.000 op een budget € 127.000. Dit tekort heeft een structureel karakter van in ieder geval € 50.000 vanaf 2019 en wordt veroorzaakt door een toename van het aantal asfaltwegen, waardoor ook het areaal markeringen is gegroeid.

Oosterheem is nu toe aan onderhoud aan de belijning en er zijn wijzigingen in de (verkeerstechnische) inrichting van de openbare ruimte elders in de stad waardoor het onderhoud toeneemt. Er zijn diverse rotondes geplaatst waar wringing op en dus slijtage van de belijning groter is dan op rechte stukken weg. Daarnaast is ook een toename van hoeveelheid markeringen voor andere voorrangskruisingen, schoolzones, zebra-paden, gele strepen, invalide parkeerplekken en laad- en losplaatsen. In 2018 zal een nadere analyse worden uitgevoerd.

Onvermijdelijk ontwikkelingen

Groot onderhoud en vervanging: aanscherpen en loslaten beperkende maatregelen

In 2017 is een 'nulmeting' voor de verwachte uitgaven groot onderhoud en vervanging in de openbare ruimte opgesteld. Deze nulmeting brengt onvermijdelijke ontwikkelingen in beeld. Het aanscherpen en verfijnen van de strategie (de techniek van prijzen en technische levensduur) en het loslaten van onhaalbare beperkende maatregelen resulteren in voor- en nadelige budgettaire effecten. De beperkende maatregelen bestaan uit efficiencyverbeteringen en areaalreductie.

Het verfijnen en aanscherpen van de strategie geeft een voordeel van € 558.000 in 2020 oplopend tot € 2.060.000 in 2025. Het loslaten van beperkende maatregelen geeft een nadeel van € 800.000 op het groot onderhoud in 2018 en 2019 en loopt op tot € 1.066.000 in 2025.

Beheer en onderhoud openbare ruimte

De afgelopen jaren zijn de nodige investeringen verricht in de stad. Met name in de sleutelgebieden Binnenstad en Bleizo zijn investeringen gedaan. De met deze uitbreidingsinvesteringen samenhangende beheer- en onderhoudskosten zijn nog niet volledig in de begroting opgenomen. In totaal gaat het om € 142.000 in 2018 en € 187.000 structureel vanaf 2019, waarvan de onderverdeling er als volgt uitziet:

1. Upgrade Stadshart € 25.000 m.i.v. 2019

Ten gevolge van de Upgrade neemt het aantal te beheren areaal met 1.100 m² af. Echter door de verbijzonderingen die in de huidige situatie niet aanwezig zijn en een andere materialisatie, nemen de beheerlasten toe. De verbijzondering betreft bijvoorbeeld de afwijkende pleinverharding, speciale verlichtingselementen en het waterelement op het Promenadeplein. De kosten voor beheer zullen naar verwachting jaarlijks met ingang van 2019 met € 25.000 toenemen ten opzichte van de huidige kosten.

2.a Beheer en onderhoud Stadshuisplein – bovengronds € 50.000 m.i.v. 2018

Vanwege de gewenste kwaliteit en uitstraling van de bestrating (inclusief de trappen) en beplanting zijn extra onderhoudskosten te verwachten. De extra beheer- en onderhoudskosten op B-kwaliteit zijn geraamd op minimaal € 50.000 per jaar vanaf 2018. Voor het zomerreces wordt de raad geïnformeerd over de definitieve beheer- en onderhoudskosten.

2.b Beheer en onderhoud Stadshuisplein – ondergronds P.M. m.i.v. 2018

Over de gewenste kwaliteit en uitstraling van het ondergrondse gedeelte zoals plafonds, verharding, apparatuur, DRIS (informatiesysteem), banken, verlichting en de exacte beheergrenzen is nog overleg gaande met de verschillende partners. De uiteindelijke inrichting zal bepalend zijn voor het beheer en onderhoud. Op dit moment zijn deze lasten beperkt (schoonmaak). Als er sprake is van het afwerken met betegeling zal er sprake zijn van met name het periodiek schoonmaken van deze tegels. Over de verdeling van de kosten zal eveneens nog overleg moeten plaatsvinden.

3. Beheer en onderhoud Cadenza € 25.000 m.i.v. 2018

Ten behoeve van de Perspectiefnota 2018 is een inschatting gemaakt van de beheer en onderhoudskosten. De jaarlijkse gemiddelde beheerkosten werden geschat op ongeveer € 40.000 vanaf 2018 voor het onderhoud van de speedgate en een bewaakte fietsenstalling alsmede de hogere kwaliteit (van de openbare ruimte).

Onlangs heeft de definitieve investering- en beheerraming doorrekening plaatsgevonden en zijn de uitgangspunten Cadenza vastgesteld. Hieruit blijkt dat de onderhoudskosten op € 65.000 zijn geraamd. De toename van € 25.000 wordt o.a. veroorzaakt door het beheer en onderhoud van het openbaar gebied. Op korte termijn wordt een raadsvoorstel opgesteld, waarin de definitieve beheer en onderhoudskosten worden meegenomen.

4. Fietsnachtenetwerk € 28.000 m.i.v. 2018

In het raadsvoorstel DOC-2015-007054 Nota Mobiliteit Zoetermeer jaarschijf 2016 is besloten om uitvoering te geven aan verschillende projecten die o.a. de verkeersveiligheid en bereikbaarheid moeten bevorderen. Een van die projecten betrof het fietsnachtenetwerk. Om er voor te zorgen dat dit netwerk in stand blijft, is een beheerplan opgesteld. Inmiddels heeft de definitieve doorrekening plaatsgevonden en blijken de structurele jaarlijkse beheer en onderhoudskosten m.i.v. 2018 € 28.000 te zijn.

5. Bleizo ZoRo-lijn € 20.000 m.i.v. 2019

In het raadsvoorstel DOC2017-002216 is vermeld, dat in de perspectiefnota 2019 een voorstel wordt gedaan tot opname van de jaarlijks benodigde middelen van naar verwachting € 20.000 voor beheer en onderhoud van de ZoRo-busbaan vanaf 2019.

6. Snelfietsroute Midden-Delfland - Delft - Pijnacker/Nootdorp - Zoetermeer € 39.000 m.i.v. 2018
In het raadsvoorstel DOC-2016-006523 Nota Mobiliteit Zoetermeer jaarschijf 2017 is besloten om uitvoering te geven aan verschillende projecten, die o.a. de verkeersveiligheid en bereikbaarheid moeten bevorderen. Een van die projecten betrof de snelfietsroute Midden-Delfland - Delft - Pijnacker/Nootdorp - Zoetermeer. Om er voor te zorgen dat dit netwerk in stand blijft, is een beheerplan opgesteld. Inmiddels heeft de doorrekening in concept plaatsgevonden en blijken de structurele jaarlijkse beheer en onderhoudslasten m.i.v. 2018 € 39.000 te zijn.

Aanbestedingsresultaat openbare ruimte

Het integraal beheercontract openbare ruimte in Oosterheem en Rokkeveen wordt in 2018 opnieuw aanbesteed. De verwachting is dat deze aanbesteding door het aantrekken van de markt naar verwachting hoger uitvalt, dan waarmee in de begroting rekening is gehouden.

Fietsenstalling

In 2017 heeft een aanbesteding plaatsgevonden voor de exploitatie van de fietsenstallingen aan de Noordwaarts, Driemanspolder en Rokkeveen, Centrum West en Oostwaarts plaatsgevonden. Op verzoek van de raad (motie 1706-69) is in de aanbesteding rekening gehouden met het zo mogelijk bewaken van tenminste vier stallingen (eventueel aangevuld met Oostwaarts (Hoogvliet)), ruime bewakingstijden en het belang van de huidige medewerkers die de bewaking verzorgen. De aanbesteding en overige kosten bedragen € 420.000 per jaar. Dit bedrag overschrijdt het beschikbare budget met € 120.000 vanaf 2018 (zie raadsmemo Aanbesteding bewaking fietsenstallingen van 21 december 2017).

Investeringskosten Stadhuisplein

In april jl. is de raad per memo geïnformeerd over de stand van zaken Stadhuisplan per maart 2018. Voor de financiën was toen de inschatting, dat het beschikbare budget toereikend zou zijn en is aan gemeld, dat er nog overleg plaatsvond met de aannemer over het meer- en minderwerk. Uit dit overleg komt naar voren, dat het meer- en minderwerk een omvang heeft die niet meer binnen de post onvoorzien kan worden opgevangen. De kosten voor meerwerk bestaan onder meer als gevolg van extra eisen (bijv. brandwerendheid plafonds van de perrons), extra veiligheidsmaatregelen (bijv. versteviging van de dek-constructie) en het voorkomen van vertraging. De omvang van de overschrijding wordt thans ingeschat op een bedrag tussen de € 300.000 en € 400.000. Daarnaast is over een aantal specifieke posten nog overleg gaande, waarbij de verwachting is dat ook uit deze posten nog extra kosten voorkomen. De omvang is daarvan is nog onvoldoende scherp. Er wordt gestuurd op het zo laag mogelijk houden van de overschrijding maar wel met inachtneming van de kaders die in het raadsbesluit zijn opgenomen worden. Zo zullen eerder voorgenomen werkzaamheden die –alleen- esthetisch van aard zijn bijvoorbeeld niet worden uitgevoerd. In het Tweede Tussenbericht, of eerder indien de aard van actuele gegevens daartoe aanleiding zijn, wordt de raad nader geïnformeerd over de kostenontwikkeling.

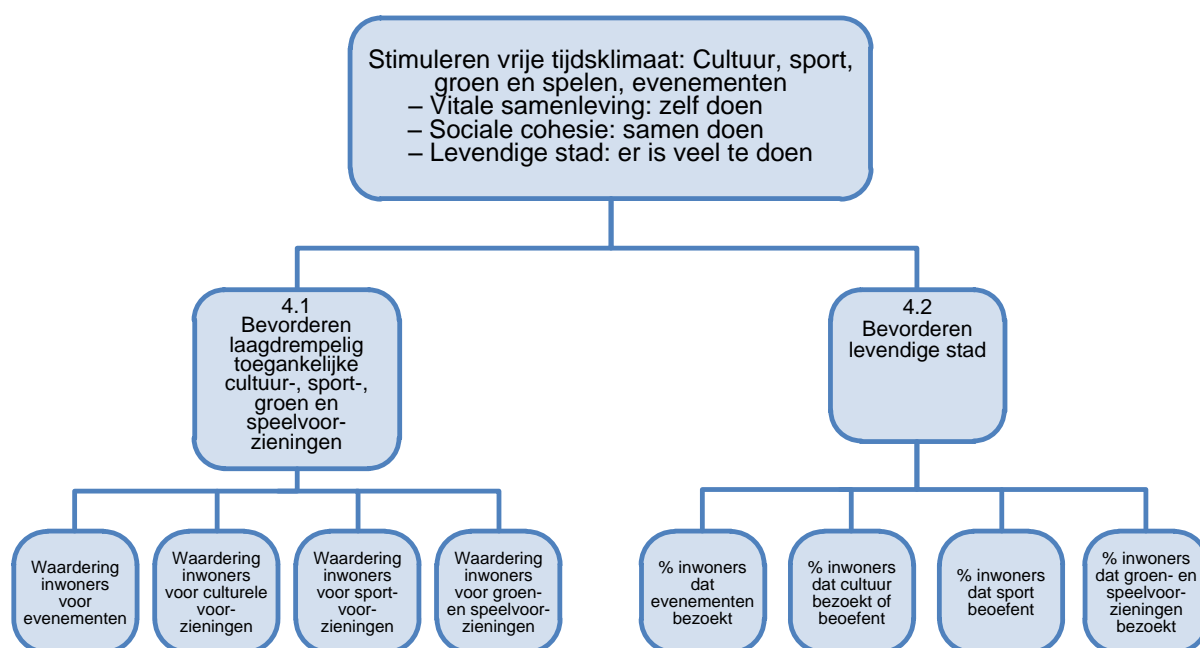
Technische begrotingswijziging

Voorziening afvalstoffenheffing

Bij de jaarrekening 2017 is, op basis van de boekhoudvoorschriften (volgens het Besluit Begroting en Verantwoording/BBV), de reserve groot onderhoud ondergrondse containers per ultimo 2017 overgeboekt naar de voorziening afvalstoffenheffing. Als gevolg van deze omzetting wordt de begroting 2018 en verder gewijzigd. De geraamde storting gaat niet meer naar de reserve, maar naar de voorziening. Het gaat om een bedrag van € 317.000.

De geraamde onttrekking uit de reserve vindt niet meer plaats. De onderhoudskosten worden vanaf 2018 rechtstreeks uit de voorziening onttrokken en niet meer via de exploitatiebegroting. Voor 2018 zijn deze onderhoudskosten geraamd op € 531.000.

Programma 4. Vrije tijd

Financiën

Bedragen x € 1.000

	MJB 2019-2022				Doorkijk MJB t/m 2025		
	1e TB 2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Onvermijdelijke ontwikkelingen							
Sportzaal Willem Alexanderplantsoen	-115						
Bezuinigingstaakstelling wijktuinen Voorweg-Noord	-36	-44	-44	-44	-44	-44	-44
Herfasering wonen		6	6	12	12	18	24
Totale wijziging saldo programma	-151	-38	-38	-32	-32	-26	-20

Toelichting financiën

Onvermijdelijke ontwikkelingen

Sportzaal Willem Alexanderplantsoen

Met een memo van 28 september 2017 (verstuurd 11 oktober 2017) is de raad erover geïnformeerd dat door het faillissement van de hoofdaannemer van het IKC Stella Nova en de sportzaal aan het Willem Alexanderplantsoen het beschikbare budget wordt overschreden met circa € 450.000. Genoemd bedrag was gebaseerd op de kennis van toen. Na inventarisatie en afstemming met het betrokken schoolbestuur en gebruikers van de sportzaal blijven de extra kosten beperkt tot € 235.000 voor het onderwijsdeel en € 115.000 voor het sportdeel. Zie ook toelichting bij programma 1.

Bezuinigingstaakstelling bebouwing voormalige wijktuinen Voorweg-Noord

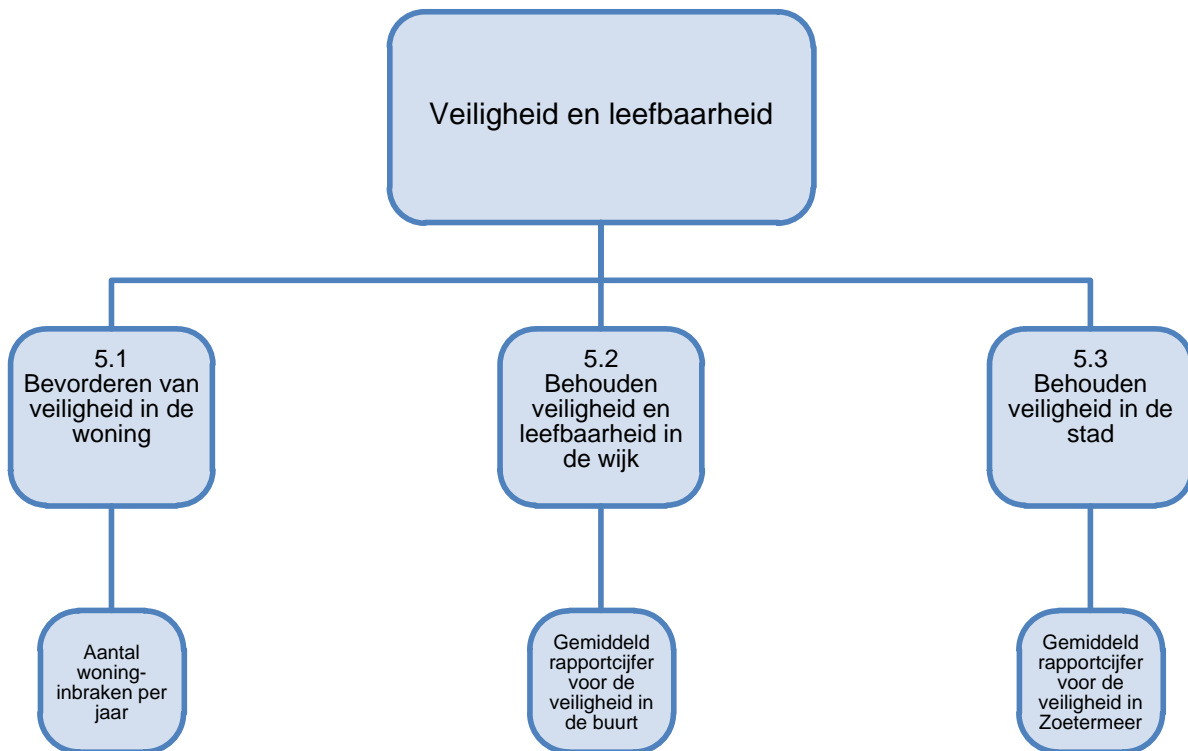
Als onderdeel van de bezuinigingsronde in 2011 zijn het vrijetijdscentrum aan de Voorweg 112 en de naastgelegen wijktuinen samengevoegd bij de stadsboerderij Buitenbeest aan de Voorweg 93. Hierdoor zijn de gronden aan de Voorweg vrijgekomen.

Deze locatie is ondergebracht in de grondexploitatie Voorweg-Noord. De vrijgekomen gronden worden in overleg met de omgeving ontwikkeld tot een aantrekkelijk woongebied met behoud van de bestaande kwaliteiten.

Op de bebouwing van de wijktuinen was geanticipeerd en daarvoor was een taakstelling in de begroting opgenomen (2018 € 36.000, 2019 en verder € 44.000). Het punt is dat de bebouwing in een trager tempo verloopt en van een mindere omvang is dan destijds was voorzien. De kavels worden naar verwachting de komende jaren gefaseerd uitgegeven en het zijn 12 kavels in plaats van 24 kavels.

Dat houdt in dat voor 2018 de taakstelling niet kan worden ingevuld. Voor de volgende jaren vindt de invulling van de taakstelling gedeeltelijk (voor circa 50%) en gefaseerd plaats.

Programma 5. Veiligheid

Financiën

Bedragen x € 1.000

	MJB 2019-2022				Doorkijk MJB t/m 2025		
	1e TB 2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Onvermijdelijke ontwikkelingen							
Zoetermeerse reddingsbrigade	0	-16	-16	-16	-16	-16	-16
Legesinkomsten evenementen en andere APV-categorieën	-80						
Veiligheidsregio Haaglanden: Functioneel Leeflijdsontslag en een voordelig jaarresultaat 2017	227	230	170	167	-36	-134	-294
Totale wijziging saldo programma	147	214	154	151	-52	-150	-310

Toelichting financiën

Onvermijdelijke ontwikkelingen

Zoetermeerse Reddingsbrigade

De Zoetermeerse Reddingsbrigade (ZRB) heeft per jaar ongeveer € 30.000 nodig voor het kunnen uitvoeren van activiteiten (o.a. strandbewaking zomerseizoen, opleidingen/cursussen, aanschaf en onderhoud van materialen). Momenteel ontvangt ZRB een jaarlijkse subsidie van € 5.200. Het substantieel deel dekken van de kosten vraagt een gemeentelijke subsidiebijdrage van in totaal € 20.000. In de begroting is reeds een subsidiebedrag opgenomen van afgerond € 4.000.

Legesinkomsten evenementen en andere APV-categorieën

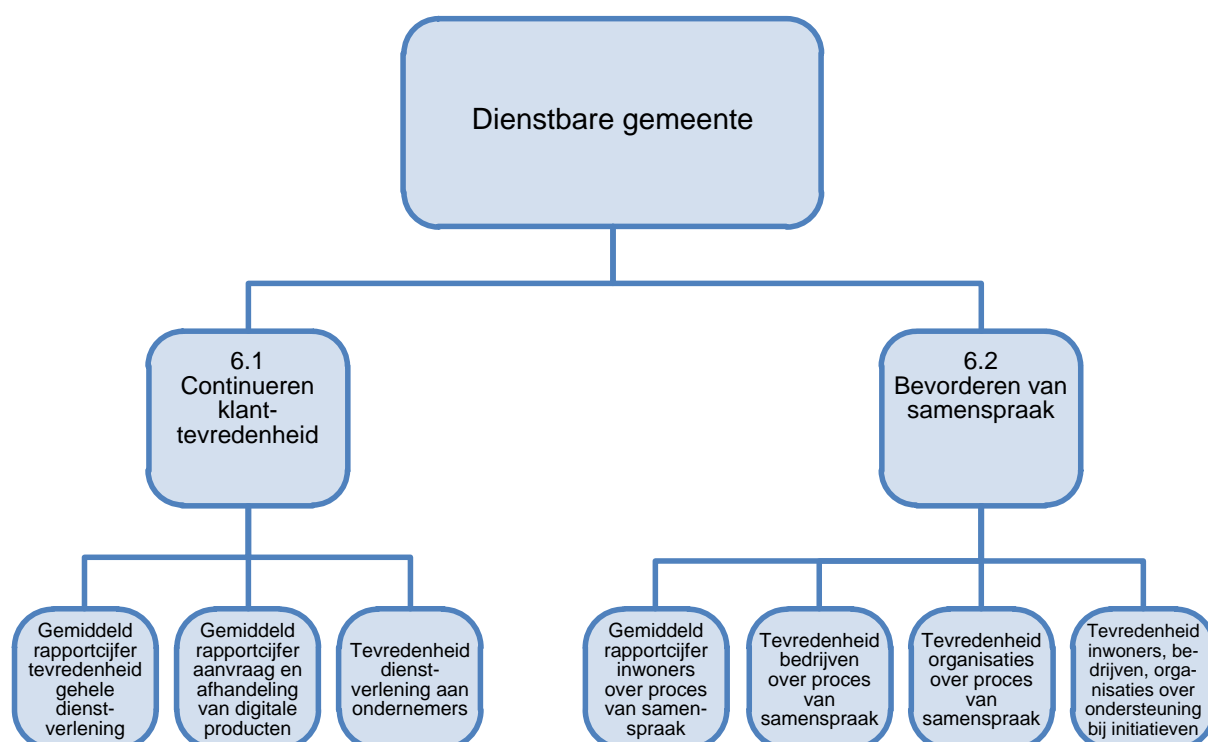
In december 2017 zijn de legestarieven voor de APV & bijzondere wetten door de raad vastgesteld. Onderdeel hiervan waren de leges voor onder meer de evenementen (onderverdeeld in A-, B- en C-categorieën), drank- en horecavergunningen en ontheffingen. De raad heeft niet ingestemd met de door het college voorgestelde verhoging van de leges. Dit heeft tot gevolg dat er in 2018 sprake is van een tekort op de begroting van € 80.000.

In de tweede helft van 2018 wordt een nieuw voorstel ter besluitvorming voorgelegd aan de raad met als basis de groei naar een hogere kostendekkendheid van de leges. Indien de raad niet instemt met de door ons voorgenomen hogere kostendekkendheid krijgt het gemelde tekort voor 2018 een structureel karakter.

Veiligheidsregio Haaglanden: Functioneel leeftijdsontslag en voordelig jaarresultaat 2017

In het budget Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) wordt een positief resultaat verwacht van € 227.000 voornamelijk veroorzaakt door lagere kosten van het functioneel leeftijdsontslag (FLO) en een voordelig jaarresultaat 2017. Er is een geactualiseerde raming gemaakt van het verwachte beroep op de FLO regeling.

Programma 6. Dienstverlening en samenspraak

Financiën

Bedragen x € 1.000

	MJB 2019-2022				Doorkijk MJB t/m 2025		
	1e TB 2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Onvermijdelijke ontwikkelingen							
Personele capaciteit Wabo en toezicht	-680						
Legesinkomsten omgevingsvergunningen baten	680						
Totale wijziging saldo programma	0						

Toelichting financiën

Onvermijdelijke ontwikkelingen

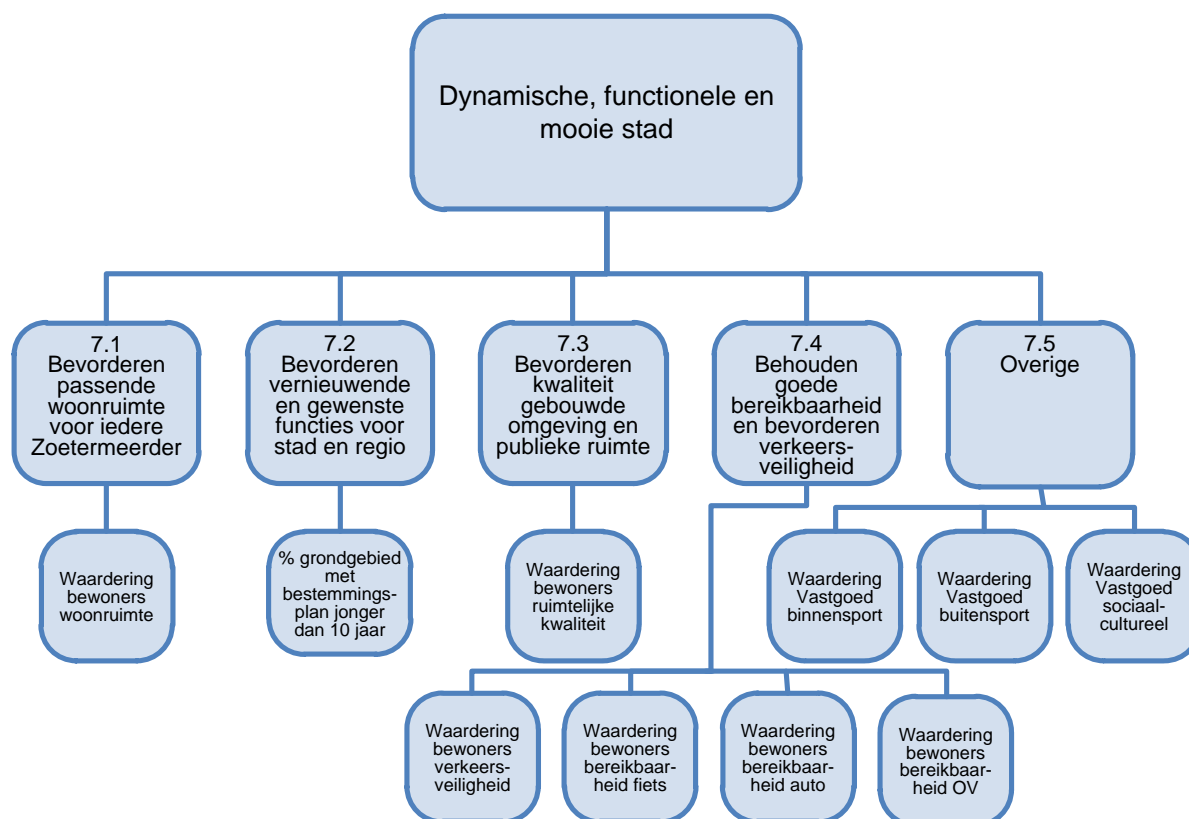
Uitgaven personele capaciteit Wabo en toezicht

Om de wettelijke en noodzakelijke taken van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo) te kunnen blijven uitvoeren, is nog steeds extra capaciteit noodzakelijk om te voorkomen dat vergunningen van rechtswege worden verleend. De in 2017 ingezette lijn van stijging van het aantal aanvragen, maar ook de stijging van het aantal afwijkingsprocedures, lijkt zich in 2018 voort te zetten. De stijging van het aantal aanvragen leidt ook tot een toename in de werkomvang voor de toezichttaken. Daarvoor is extra capaciteit nodig om de constructies te beoordelen, zowel in het kader van het vergunningenproces als bij de bouwwerkzaamheden. Ook hier is sprake van inzet op extra externe capaciteit. De extra kosten voor de externe capaciteit (€ 680.000) worden naar verwachting gedekt door de stijgende legesinkomsten.

Leges omgevingsvergunningen

De legesinkomsten waren voor het jaar 2018 ingeschat op € 1,4 mln. De bijgestelde prognose is € 2 mln. op basis van het resultaat over 2018, de aangetrokken economie en de ambitie van de gemeente in het kader van de Schaalsprong en woningbouwopgave. Gelet op het gestegen aantal aanvragen over 2017 en de toen ook al aangetrokken economie is de verwachting dat deze lijn zich voortzet. De verwachting is, dat sprake is van € 680.000 hogere legesinkomsten.

Programma 7. Inrichting van de stad

Financiën

Bedragen x € 1.000

	1e TB 2018	MJB 2019-2022				Doorkijk MJB t/m 2025	
		2019	2020	2021	2022	2023	2025
Raadsvoorstellen in voorbereiding							
Extra kosten Schaalsprong	-1.500						
- dekking Rif	1.500						
Saldo	0						
Financiële ontwikkelingen bestaand beleid							
Verbetertraject project- en programmamanagement	-50						
Mobiliteitswerken	- 80						
- subsidie Mobiliteitswerken	80						
Projectteam woningbouw	-106	-212	-212	-106			
- kostenverhaal/inbreng grondexploitaties	106	212	212	106			
Opbrengst grondverkoop/continueringsvergoedingen	400						
Saldo	350	0	0	0			
Totale wijziging saldo programma	350	0	0	0			

Toelichting financiën

Raadsvoorstellen in voorbereiding

Extra kosten Schaalsprong

Voor de Schaalsprong zijn bij de vorige Perspectiefnota 2018 € 1,5 mln. aan middelen voorgesteld. Voor de verschillende projecten zijn extra kosten te verwachten van circa € 1,5 mln.

De oorzaak van de extra kosten is divers. Het betreft zowel volledig nieuwe projecten die niet eerder begroot waren, kosten die worden gemaakt vanwege noodzakelijke voorbereidingen voor het bereiken van een volgende fase van individuele projecten als noodzakelijke aanpassingen op eerder berekende budgetten. In grote lijnen bestaan de extra kosten uit de volgende posten:

- De voorbereiding en uitwerking van verschillende facetten van het programma Entree (waaronder het opstellen van een masterplan en het opstellen van een businesscase) duurt langer dan gedacht: voortschrijdend inzicht ten aanzien van wensen (zowel van de gemeente als van de ontwikkelaars), ambitieuzer, complexer en uitgebreider dan destijds gedacht, waardoor er nog geen dekking kan worden gegeneerd vanuit kostenverhaal.
- Het programma Binnenstad wordt verder uitgebreid (o.a. ontwikkeling omgeving politiebureau/brandweer, ontwikkeling centrum-west, transformatie kantoren). Daarnaast is gaandeweg naar voren gekomen, dat er voor het hele gebied een nieuwe gebiedsvisie moet komen. Hiertoe zijn onderzoeken en voorbereidende werkzaamheden gestart.
- De raad heeft besloten een breed gesprek met de stad te voeren. Dit was niet begroot.
- Van de wijkgerichte verkenningen was destijds geen raming bekend. De wijkgerichte verkenningen zijn op basis van de kaders van de raad uitgewerkt en budgettair vertaald. Dit blijkt intensiever te zijn dan gedacht.
- Het programmabureau dat is opgezet om de Schaalsprong te begeleiden en te monitoren moet uitgebreider zijn dan van te voren was voorzien.
- Programmasturing van de programma's Binnenstad en Entree is complexer, destijds alleen projectleiding met ondersteuning nu ook fulltime programmaleider, omgevingsmanagement/samenspraak en projectcontrol.

Een raadsvoorstel over de extra noodzakelijke uitgaven volgt voor het zomerreces. In dit raadsvoorstel zal ook worden ingegaan op de gevolgen voor 2019. Het voorstel is om de extra kosten te dekken vanuit de reserve investeringsfonds (Rif).

Financiële ontwikkelingen bestaand beleid

Verbetertraject project- en programmamanagement

Als gevolg van de door de raad genomen besluiten 'evaluatie HOM' is budget nodig voor de eerste verkennende fase van een nog op te starten project 'projectmanagement en programmamanagement'. Er wordt voor 1 oktober 2018 en voorstel gedaan hoe (het gebruik van) de regeling projectmanagement aangepast kan worden en er wordt tevens gekeken hoe een eenduidige werkwijze voor programmamanagement kan worden ingevoerd. Voor de periode 1/4 -1/10 2018 is een bedrag van € 50.000 aan kosten mee gemeoid.

Indien de verkennende fase leidt tot het daadwerkelijk opstarten van een project 'projectmanagement en programmamanagement' wordt aan de raad via een afzonderlijk voorstel budget voor dit project aangevraagd.

Mobiliteitswerken

Voor verschillende verkeerstechnische aanpassingen aan de Zuidweg, Mahatma Gandhisingel en de Zwaardloodseweg is subsidie aangevraagd bij de MRDH. De kosten bedragen circa € 80.000 en worden volledig gedekt vanuit subsidie.

Projectteam woningbouw

In 2017 heeft de raad via de besluiten voor de woningbouwagenda Zoetermeer (13 februari) en het woningbouwprogramma Zoetermeer (11 september) besloten om in de komende 10-15 jaar 10.000 woningen toe te voegen en een verkenning te doen naar de toevoeging van nog eens 6.000 woningen. In het woningbouwprogramma zijn onder meer 24 solitaire locaties benoemd.

Om de woningbouwopgave voortvarend te kunnen oppakken is extra capaciteit nodig om het groeiende aantal particuliere woningbouwinitiatieven te kunnen begeleiden en om gemeentelijke locaties ontwikkeld te krijgen.

Voorgesteld wordt om met ingang van 1 juli 2018 een extra projectteam op te richten, voor de duur van minimaal drie jaar, om de meest kansrijke locaties voor de korte termijn tot ontwikkeling te brengen. De kosten worden volledig terugverdiend via kostenverhaal of inbreng in grondexploitaties.

Opbrengst grondverkoop/continueringvergoedingen

De opbrengst van incidentele grondverkoop en continueringvergoedingen van benzinestations bedraagt € 573.000. De extra lasten die hiermee gepaard gaan zijn € 173.000. Per saldo is sprake van een netto resultaat van € 400.000.

Technische begrotingswijziging

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de (Vennootschapsbelasting) VpB-heffing moet worden begroot en verantwoord op een centrale post in de programmabegroting en jaarrekening. Er vindt geen nadere toerekening plaats aan producten/programma's. In de meerjarenbegroting 2018 is de VpB-last nog begroot als onderdeel van de paragraaf grondbeleid en de grondbedrijffunctie (opgenomen in programma 7). Via deze technische wijziging wordt de VpB-heffing (2018: € 221.000) overgeboekt van programma 7 naar een algemeen overzicht Vennootschapsbelasting.

Overzicht Overhead

Financiën

Bedragen x € 1.000

	MJB 2019-2022				Doorkijk MJB t/m 2025		
	1e TB 2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Raadsvoorstellen in voorbereiding							
Verkoop vastgoed		125	125	125	125	125	125
Saldo		125	125	125	125	125	125
Financiële ontwikkelingen bestaand beleid							
Werkkostenregeling	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100
Personele ontwikkelingen communicatie	-300	-55					
Personeelsfeest	153	-153					
Stadhuis-Forum	-69						
Saldo	-316	-308	-100	-100	-100	-100	-100
Totale wijziging saldo programma	-316	-183	25	25	25	25	25

Toelichting financiën

Raadsvoorstellen in voorbereiding

Verkoop vastgoed

De verkoop van vastgoed leidt tot een eenmalig boekverlies. Daar staat tegenover dat de jaarlijkse exploitatielasten van € 125.000 in de begroting vervallen. De uitgewerkte budgettaire gevolgen van de voorgenomen verkoop worden via een apart raadsvoorstel voorgelegd.

Financiële ontwikkelingen bestaand beleid

Werkkostenregeling

Door de belastingdienst is de zogenaamde werkkostenregeling ingevoerd. De kosten die Zoetermeer, binnen haar eigen budgetten, maakt waarop deze regeling van kracht is gaan het fiscale grensbedrag te boven. Hierdoor is een belasting verschuldigd van € 0,1 mln. waarmee in de budgetten geen rekening is gehouden.

Personele ontwikkelingen communicatie

Door met name enkele vertrokken medewerkers en enkele zieken in een drukke periode van de overgang naar een nieuw college is er in het 1^e half jaar 2018 noodzaak tot extra inhuur van communicatie capaciteit (verwacht nadeel € 170.000). Het nemen van maatregelen gericht op een tijdelijk lagere productie was in dit geval geen optie: het werk moest doorgaan. Daarnaast worden hogere eisen gesteld aan communicatie en daarmee ook aan medewerkers. Er wordt dan ook gestuurd op verdere professionalisering en verjonging van de capaciteit. De personeelsmutaties in dit kader leiden tot een eenmalig nadeel in 2018 van € 130.000 en een nadeel in 2019 van € 55.000.

Uitstel personeelsfeest

In verband met de feestelijke opening van het nieuwe stadhuis is besloten om het personeelsfeest te verschuiven naar 2019. Het personeelsfeest wordt 1x per vier jaar gehouden.

Stadhuis-Forum

Om kennis te maken met het nieuwe Stadhuis-Forum zijn voor de inwoners van Zoetermeer eind januari twee open dagen georganiseerd. De kosten hiervoor waren ingeschat op € 60.000 (zie ook raadsvoorstel december 2017). De oorspronkelijke verwachting van circa 5.000 tot 10.000 inwoners is ruim overtroffen met een bezoekersaantal van meer dan 12.000. Door de grote belangstelling van de Zoetermeerse bevolking zijn de kosten uiteindelijk uitgekomen op € 69.000.

Investeringskosten aanpassing nieuwbouw stadhuis

Na de ingebruikname van het nieuwe stadhuis is naar voren gekomen, dat op een aantal onderdelen een aanpassing noodzakelijk is. Inmiddels is een inventarisatie gestart en worden plannen uitgewerkt om deze technische aanpassingen nader te duiden en van een daaraan verbonden kosteninschatting te voorzien. Voor het zomerreces wordt hiertoe een voorstel aan de raad voorgelegd. Vooruitlopend op dit voorstel vraagt een herinrichting van de bestuursvleugel een investering van € 90.000. Deze kosten zullen leiden tot een overschrijding op het investeringskrediet, dat voor de nieuwbouw beschikbaar is gesteld.

Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen (OAD)

Financiën

Bedragen x € 1.000

	MJB 2019-2022				Doorkijk MJB t/m 2025		
	1e TB 2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Raadsvoorstellen in voorbereiding							
Rente	531	405	-110	-135	-313	-181	-814
Saldo	531	405	-110	-135	-313	-181	-814
Financiële ontwikkelingen bestaand beleid							
Precario- en toeristenbelasting	80	80	80	80	80	80	80
Saldo	80	80	80	80	80	80	80
Onvermijdelijke ontwikkelingen							
Algemene Uitkering Gemeentefonds	3.178	7.331	12.301	16.193	21.401	21.401	21.401
Loon- en prijsontwikkelingen	-360	-2.643	-6.677	-9.699	-12.923	-13.173	-13.673
Inhoudelijke onderwerpen regeerakkoord	-885	-656	-1.023	-1.213	-1.383	-1.383	-1.383
Bijdrage tekorten Sociaal Domein (stropenpot)	700						
Dividenduitkeringen	660	400	150	150	150	150	150
Saldo	3.293	4.432	4.751	5.431	7.245	6.995	6.495
Totale wijziging saldo programma	3.904	4.917	4.721	5.376	7.012	6.894	5.761

Toelichting financiën

Raadsvoorstellen in voorbereiding

Rente

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) betreft de boekhoudregels voor de gemeente. Op 18 december 2017 is de nota 'Uitwerking wijziging BBV: Nota waarden, activeren, afschrijven en rente' door de gemeenteraad vastgesteld. Uit deze nota komen ook structurele effecten naar voren, die nog niet in de begroting zijn verwerkt. Ook het saldo van de gevolgen van de verlaging van de rente van 4% naar 3,5% wordt structureel aangepast. Deze gevolgen en de verdere uitwerking van de gevolgen voor de rente worden in een apart voorstel aan de gemeenteraad voorgelegd.

Financiële ontwikkelingen bestaand beleid

Precario- en toeristenbelasting

Het aantal m2 terras en het aantal hotelovernachtingen zijn de laatste jaren hoger dan in de begroting geraamd. Deze extra's leiden tot een hogere opbrengst.

Onvermijdelijke ontwikkelingen

Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

De afgelopen periode zijn twee memo's (20 februari 2018 en 20 maart 2018) aan de gemeenteraad gezonden met de gevolgen van het regeerakkoord en het afgesloten Interbestuurlijk Programma (IBP).

De algemene uitkering voor Zoetermeer wordt met de volgende bedragen hoger (gevolgen accres):

* € 1.000

Gevolgen accres	2018	2019	2020	2021	2022 en verder
Extra middelen	3.178	6.951	11.921	15.813	21.021
Compensatie groei Wmo		380	380	380	380

Van deze extra middelen worden de volgende componenten betaald:

Loon-, prijs- en volumeontwikkelingen

In de begroting wordt een reservering opgenomen voor de loon-, prijs- en volumeontwikkelingen voor de komende jaren (inclusief het Sociaal Domein vanaf 2020).

* € 1.000

Loon-, prijs- en volumegroei	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2025
Prijsontwikkeling	-	-100	-200	-300	-400	-500	-700
Loonontwikkeling	-	-100	-200	-300	-400	-500	-700
Prijsontwikkeling Sociaal Domein	-	-	-1.150	-2.299	-3.449	-3.449	-3.449
Volumegroei Sociaal Domein	-	-800	-1.662	-2.525	-3.387	-3.387	-3.387
Extra inflatie rijksbegroting	-	-1.283	-3.105	-3.915	-4.928	-4.978	-5.078
IKB loonontwikkeling	-360	-360	-360	-360	-360	-360	-360
Totaal loon-, prijs- en volumegroei	-360	-2.643	-6.677	-9.699	-12.923	-13.173	-13.673

Door de groei van de begroting neemt de reservering voor de loon- en prijsontwikkeling toe. Voor beide ontwikkelingen is een reservering opgenomen van € 100.000 in 2019 oplopend naar € 400.000 in 2022.

De prijsontwikkeling van het Sociaal Domein wordt door de gemeente tot en met 2019 ontvangen via de Integratie Uitkering Sociaal Domein. Met ingang van 2020 wordt deze ten laste van de groei van de algemene uitkering gebracht (€ 1.150.000 in 2020 oplopend naar € 3.449.000 in 2022).

Ook de groei van de hulpvraag in het Sociaal Domein wordt ten laste van het accres van het Gemeentefonds gebracht. Op dit moment schatten wij in dat de hulpvraag ieder jaar toeneemt met 1,5% van de inkomsten Sociaal Domein nieuw (scenario € 800.000). Voor 2018 wordt deze groei opgenomen in programma 2 Samen leven en ondersteunen en vanaf 2019 op OAD in afwachting op een nadere onderbouwing van de groei in het Sociaal Domein. Deze kosten lopen op tot € 3.387.000 in 2022. In 2019 wordt er nog een tegemoetkoming in de groeikosten voor de Wmo ontvangen van € 380.000 via de Integratie Uitkering Sociaal Domein (zie in tabel bij gevolgen accres).

In de rijksbegroting wordt rekening gehouden met een hogere inflatie dan de 2% (zie bijlage 2 Loon- en prijsontwikkeling), die is geraamd in de begroting. Het verschil tussen de hogere inflatie en de inschatting van 2% wordt gereserveerd. Als de inflatie inderdaad uitkomt op een hoger percentage dan leidt dit tot extra kosten in de begroting en anders wordt de algemene uitkering naar beneden bijgesteld (€ 1.1283.000 in 2019 oplopend naar € 4.928.000 in 2022).

Als uitvloeisel van de afgesproken cao hebben personeelsleden de gelegenheid om het bovenwettelijk verlof af te kopen. De structurele lasten (€ 360.000) worden ten laste van het accres gebracht.

Inhoudelijke onderwerpen regeerakkoord

In de overleggen tussen het rijk en de VNG is een aantal onderwerpen aan de orde geweest, waarvoor geen specifieke vergoeding van het rijk komt, maar waarvan de gevolgen uit de extra middelen moeten worden betaald. Hierbij kan aan de volgende onderwerpen worden gedacht:

- cao huishoudelijke hulp

In de cao voor huishoudelijke hulpen zijn afspraken gemaakt over de inschaling van de medewerkers. Dit zal voor de gemeente leiden tot extra kosten. Deze kosten worden voorshands ingeschat op € 125.000 in 2018 oplopend naar € 850.000 in 2022. Deze middelen worden gereserveerd in afwachting van de calculatie van de extra vergoeding aan de zorgaanbieders.

- extra vraag naar zorg als gevolg van de invoering van een abonnementstarief

De verwachting is dat de invoering van een vast tarief voor de eigen bijdrage leidt tot extra zorgvraag. Vooralsnog wordt rekening gehouden met extra kosten van € 181.000 in 2019 (50%) naar € 363.000 structureel vanaf 2020.

- extra middelen veilig thuis

Per 1 januari 2019 wordt de meldcode huiselijk geweld aangescherpt. De extra kosten van € 40 mln. op landelijk niveau zullen zich geleidelijk voordoen bij de centrumgemeente, die deze regeling uitvoert. Voor Zoetermeer is dat de gemeente Den Haag. Voor Zoetermeer betekent dit dat het accres in 2018 € 60.000 lager wordt vastgesteld oplopend naar structureel € 170.000 in 2021.

Bijdrage tekorten Sociaal Domein ('stropenpot')

Voor gemeenten met grote tekorten in het Sociaal Domein wordt een 'stropenpot' ingesteld. Dit komt ten laste van het accres en vergt van de gemeente Zoetermeer € 700.000. In de tweede helft van dit jaar kunnen gemeenten een verzoek indienen om in aanmerking te komen voor een bijdrage. Tijdens de Algemene Leden Vergadering (ALV) van de VNG zal een uitspraak worden gedaan of de stropenpot wordt ingesteld en welke criteria worden gesteld om in aanmerking te komen. Aangezien Zoetermeer al jaren tekorten heeft in de jeugdzorg gaan we er vanuit dat er een bijdrage wordt ontvangen. Vooralsnog wordt uitgegaan van een bijdrage van € 700.000.

Dividenduitkeringen

Het financieel resultaat van Eneco in 2017 is hoger dan verwacht en dat van Stedin enigszins lager. De totale uitkering aan dividenden 2017 komt in 2018 € 0,66 mln. hoger uit dan geraamd in de begroting. Voor de jaren erna wordt een hoger dividend verwacht van € 0,4 mln. in 2019 en € 0,15 mln. vanaf 2020.

Tot slot

Ter informatie wordt opgemerkt dat in het potje van de raad voor 2018 nog € 20.000 resteert.